

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg

Postbus 616, 6200 MD Maastricht. Tel. 043-888468

zevende jaargang, nummer 5
25 september 1986

1,2 miljoen minder voor
bureaucratie

ONTSLAGEN KUNNEN VERMEDEN WORDEN

Net als alle andere universiteiten moet de Rijksuniversiteit Limburg 1,2 miljoen gulden besparen op de uitgaven voor de algemene diensten en de stafbureau's van de faculteiten. Deze 'ontbureaucratiseringskorting' begint volgend jaar met een bedrag van zes ton en moet vanaf 1989 structureel verwerkt zijn in de personeelsbegroting. Volgens een ruwe schatting betekent de korting dat er over twee jaar twintig tot vijftig personeelsplaatsen minder betaald kunnen worden dan tot nu toe was voorzien. Volgens dr. Karl Dittrich, lid van het College van Bestuur, zal de korting naar alle waarschijnlijkheid niet leiden tot gedwongen ontslagen, omdat er de komende jaren in de betreffende sector een groei van meer dan 1,2 miljoen verwacht werd.

Met een korting van 1,2 miljoen komt de Rijksuniversiteit Limburg er verreweg het genadigst van af. Het bedrag maakt iets meer dan een procent uit van de totale personeelsbegroting. De Tilburgse universiteit raakt als zwaarst getroffen instelling meer dan acht procent kwijt. Niettemin vindt Dittrich het jammer dat de ontbureaucratiseringskorting voor iedere instelling 1,2 miljoen bedraagt, ongeacht de grootte van het personeelsbestand. "We hadden natuurlijk gehoopt op een proportionele korting. Nu komt de maatregel hier harder aan dan op andere plaatsen. Maar ik denk niet dat het veel uithaalt als we bezwaar gaan maken tegen de verdeling. Als je ziet wat sommige andere instellingen moeten inleveren, dan valt dit bedrag daarbij in het niet. Als je gaat protesteren, zul je de kleine instellingen wel aan je zijde krijgen, maar de grote vinden natuurlijk dat het zo moet blijven".

Dittrich heeft er nog geen idee van hoe de korting intern zal worden verdeeld. "De minister heeft wel aangegeven, dat het verkeer tussen het ministerie en de universiteiten doelmatiger zal worden door bijvoorbeeld minder begrotingsprocedures te vereenvoudigen, maar daar zul je hoogstens een of twee plaatsen mee uitsparen. We moeten ons nu eerst gaan afvragen of je het bedrag van de korting alleen bij de algemene diensten of ook bij de faculteitsbureau's weghaalt. Daarvoor moeten we denk ik opnieuw alle taken gaan beoordelen op hun belang voor de instelling. Ik vrees dat het formatieplan voor de algemene diensten, dat pas is aangenomen door de Universiteitsraad, weer op de helling moet".

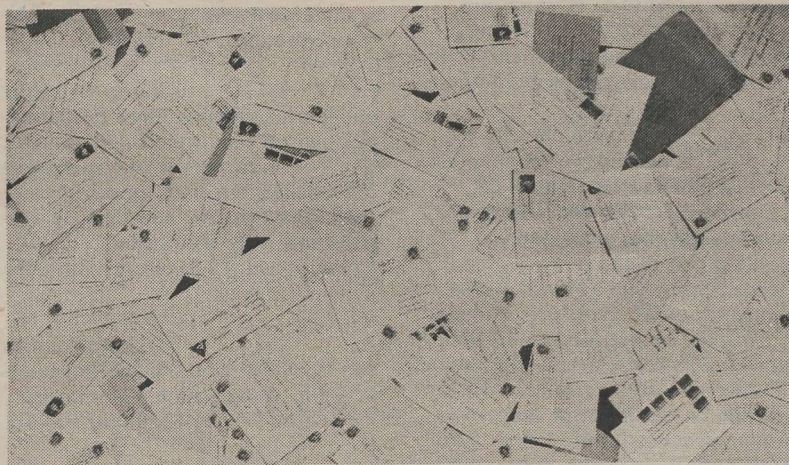
Het formatieplan waar Dittrich op doelt, verdeelt niet alleen de huidi-

zen dat er zich tegenvallers konden voordoen. Maar volgens hem zou al te eenvoudig zijn de groei van 25 plaatsen die de komende jaren was voorzien, nu maar te schrappen en bijvoorbeeld de bibliotheek, die tien plaatsen waren toegezegd, de dupe te laten worden. "We moeten de groeiplaatsen mee betrekken in de afweging als we de formatie opnieuw gaan verdelen. Een eenvoudige oplossing zou ook zijn om de projectpool van zes ton, die nu is ingesteld om kortlopende projecten te bekostigen, niet te verlengen". Dittrich voelt er echter het meeste voor om de verdeling zoveel mogelijk te baseren op doelmatigheids-overwegingen. "Daar zijn in het formatieplan al diverse opmerkingen over gemaakt. Als je daarvan uitgaat, weet ik nog niet of we alle diensten op het huidige niveau kunnen handhaven".

Toch is er nog enige hoop dat niemand de pijn van de korting direct zal voelen. Bij de berekening van de formatieruimte voor 1989 is uitgegaan van een lage studenteninstroom. Rechten, economie en Gezondheidswetenschappen zouden ieder driehonderd eerstejaars trekken. Valt de instroom mee, dan betekent dat meer middelen voor het personeelsbudget.

Jacques Herraets

ge formatieruimte over de diensten, maar ook de groei die voor de komende jaren berekend was. Volgens Dittrich is er bij die verdeling een duidelijke slag om de arm gehouden door iedereen erop te wij-

De 'oogst' van dinsdag

POSTBUS 616 VOL

De pagina-grote advertenties die vorige week zaterdag in de regionale kranten van Brabant en Limburg en in twee landelijke bladen verscheen, begint haar vruchten af te werpen. Dinsdagmorgen kwamen er vijfhonderd reacties binnen met de post en woensdag naar schatting driehonderd. Ruim de helft vroeg alleen informatie aan, de rest gaf zich op voor de voorlichtingsdagen. De advertenties worden deze week gevolgd door ingezonden mededelingen, waarin abiturienten uitgenoo-

digd via de telefoon te praten met Maastrichtse studenten over hun studie-ervaringen. Volgens een van de andere universiteitsbladen zou het Maastrichtse College van Bestuur er beter aan gedaan hebben de drie ton, die de advertentiecampagne gekost heeft, rechtstreeks ten goede te laten van nieuwe studenten. Met het bedrag zou immers een korting van tien procent op het collegegeld gegeven kunnen worden. Dat zou pas trekken... (jh)

Inhoud

Pagina 4

Eerste Kamer

Het stelsel van checks and balances in de parlementaire democratie zou nog beter kunnen functioneren, als de Eerste Kamer wetsvoorstellen mag amenderen, al zal dat recht aan voorwaarden gebonden moeten zijn. Job Cohen en Rob Bakker hebben dat bedacht.

Pagina 5

Bullen

Een nieuwe groep studenten, gewapend met zelfwerkzaamheid en initiatief, waagt zich op de arbeidsmarkt. Na beginjaren waarin het aan groeikampen niet ontbrak is het eindelijk zover. De eerste Limburgse rechtenbullen zijn uitgereikt.

Pagina 7

Industrialisatie

Vrijdag promoveert Willem Dercksen op een proefschrift over de na-oorlogse industrialisatiepolitiek. Hierin veel aandacht voor de rol van de PvdA bij de loonvorming. Inmiddels is Dercksen in het kielzog van zijn promotor Albeda vertrokken naar Den Haag. Terugkijkend noemt hij het Maastrichtse onderwijssysteem intellectueel dodelijk voor de wetenschappelijk medewerkers.

Pagina 9

Arts-assistenten

Met de housestaff in het ziekenhuis krijgt de specialist meer tijd en de patiënt weer aandacht. Is het ook een oplossing voor de werkloosheid onder de arts-assistenten of worden zij misbruikt en zijn ze goedkope arbeidskrachten die de vervelende klusjes opknappen.

Pagina 10

Randwijck

De nieuwbouw op Randwijck is nog toekomstmuziek. Maar uitbundige fantasieën en mooie dromen over een artistiek verantwoord bouwcomplex brengen die toekomst al dichterbij.

En verder...

Ieder huisje heeft z'n kruisje, misschien valt U in de prijzen, Limburgs amateurtoneel, de ontroering, een universiteit in shirtreclame en vrijmetselen in de Heggenstraat.

HOE GAAN WE DE GESCHIEDENIS IN?

(ingezonden door Fred Stevens, Medische Psychologie)

Net voor de zomervacaties begonnen verscheen onder verantwoordelijkheid van de Stichting Onderzoek Maatschappelijke Strategie Ontwikkeling (SOMSO) een rapport met als titel "De jongste Medische Faculteit ter vernieuwing van de gezondheidszorg te Maastricht." Hierin beschrijft de socioloog Laurent J.G. van der Maesen het wel en wee van onze Medische Faculteit sinds haar oprichting. De studie rapporteert o.a. de politieke besluitvorming, de rol van het MRC, problemen rondom het academisch ziekenhuis en de functie van de basisfilosofie. De conclusie van de auteur is eenvoudig en in enkele regels samen te vatten: de medische faculteit is er niet in geslaagd academiseren op regionale basis met een sterk accent op de eerstelijns te doen plaatsvinden. Gevestigde belangen hebben ervoor gezorgd dat er een traditioneel academisch ziekenhuis ontstond. De basisfilosofie is nooit geëffectueerd.

Bij lezing van het rapport over de ontwikkelingen van onze faculteit moest ik denken aan een studie die door de Amerikaanse socioloog Philip Selznick aan het einde der veertiger jaren werd gepubliceerd. Hierin beschrijft deze namelijk hoe het openbaar nutsbedrijf TVA (Tennessee Valley Authority, een product van Roosevelt's New Deal politiek), er niet in slaagde haar doel: het ontwikkelen van arme achtergebleven gebieden in het zuiden der Verenigde Staten te realiseren. De TVA propageerde de grass roots policy, hetgeen behelst dat zoveel mogelijk burgers betrokken dienden te worden bij het ontwikkelen van projecten. Uiteindelijk profiteerden alleen de lokale machthebbers en belanggroepen van de initiatieven. Zij waren het beste vertegenwoordigd in de besluitvormingsorganen en konden ontwikkelingsprojecten op het gebied van recreatie, irrigatie en landbouwvorming effectief frustreren door medewerking te weigeren. Een en ander leidde er bijvoorbeeld toe dat een recreatiegebied aan een stuwmeer, betaald met geld en arbeid van de plaatselijke bevolking er niet kwam omdat landeigenaren behoud van het gebied in private handen wisten te bewerkstelligen.

Radicale hervormingen bleven uit, doelstellingen werden steeds aangepast aan de heersende machtsverhoudingen, democratische planning bleef een loze kreet. Steeds moesten landeigenaren instemmen om een plan te kunnen realiseren. Selznick leverde met zijn studie enkele zeer belangrijke bijdragen aan de bureaucratietheorie. Een ervan is de volgende: wanneer een organisatie zich moet vestigen of handhaven in een vijandige omgeving, dan heeft dit negatieve repercussies voor de kans haar oorspronkelijke doelstellingen te realiseren.

Wanneer men Selznick's studie vergelijkt met ontwikkelingen rondom onze Medische Faculteit beschreven in het SOMSO rapport dan liggen de overeenkomsten voor de hand. Want ook hier was sprake van vestiging van een organisatie in een vijandige omgeving met doelverschiuvingen als gevolg. Maar wat bij Selznick gedegen sociologisch onderzoek genoemd kan worden is bij Van der Maesen hooguit "natte vingerwerk". Het rapport is tendentius, de onderzoeksmethode deugt niet, het bronnenmateriaal is eenzijdig, een theoretisch kader ontbreekt. Het is met andere woorden wederom een politiek pamflet en heeft met serieus onderzoek weinig te maken.

Maar op een of andere manier knaagt opnieuw mijn wetenschappelijk geweten. Want hoelang laten we nog buitenstaanders vanuit een bepaald vooringenomen standpunt onze geschiedschrijving plegen zonder daar zelf een serieus wetenschappelijk onderzoek tegenover te stellen? Als we dan al niet de geschiedenis in mogen gaan als de grote onderwijsvernieuwers laten we ons dan tenminste beschikbaar stellen als object van de wetenschap.

Ik ben er namelijk van overtuigd dat onze faculteit een zeer interessante case is voor het ontwikkelen en toetsen van besluitvormings- en organisatie-theorieën - wellicht voor medewerkers van onze Economische, Juridische of Algemeen faculteit.

Misschien maken we dan alsnog geschiedenis.

Fred Stevens
18 september 1986
c.g. Medische Sociologie

Literatuur:

Laurent J.G. van der Maesen de jongste Medische Faculteit ter vernieuwing der Gezondheidszorg te Maastricht. Amsterdam, SOMSO, 1986.

P. Zelznick

TVA and the grass roots. A study in the sociology of formal organization. New York, Harper, 1949.

Ieder huisje

Tongersestraat 53. Keizer Joost mag weten welk Oud Romeins (OR) leed zich onder de fundamenteen heeft afgespeeld. De stadsarchivaris zal weten dat de laatste wachter van de Tongerse poort later een nazaat kreeg die onder de naam Neven in die buurt groot ging handelen in graan.

Tongersestraat 53. De Jezuïeten sloegen er hun tent op omdat ze Gods water in het Kruithuis konden laten lopen om er gemengd te zwemmen. God mag weten waarom de klad kwam in kloosters.

Tongersestraat 53. Omdat de Jezuïeten op mwaren, de mijnen gesloten en medische studenten in overvloed, werd in het lege klooster een faculteit opgestart, de achtste medische faculteit.

Maastrichtenaars doopten het gebouw om in 'De Faculteit' en 'De achtste'. Vervolgend doopten de toenmalige bestuurders het gebouw om in 'Hoofdgebouw' omdat er tenslotte hoofden in gehuisvest waren en echte universiteiten ook zo'n naam op de plattegrond signaleerden. Maastrichtenaars die De Limburger lazen spraken inmiddels van RUL. Wie het ochtendblad alleen gebruikte voor de overlijdensberichten bleef de Tongersestraat 53 hardnekkig 'Zjzewieteklooster' noemen.

Minister van Dijk kon in zijn stoutste dromen niet vermoeden dat zijn ambtenaren in Maastricht opnieuw iets uitvonden. Deze keer niet het wiel, maar opnieuw Tongersestraat 53: 'Jezuïetenklooster (J)'. De ouderen onder U weten nog dat de opvolger van Deetman ondershands het gebouw verkanselde aan de uiterst bejaarde monseigneur Gijsen (J) (zie tekening Observant nr. 4, blz. 12) die op zoek was naar een oude paterskas. Inmiddels had de monseigneur zijn troon verplaatst naar het verlaten Academisch Ziekenhuis Maastricht, dat hij terecht ziekenhuis bleef noemen. En daarom is Jezuïetenklooster de enige leuke naam voor Tongersestraat 53. Ik snap niet waar Observant zich druk om maakt. Wat zeg ik Observant? Ik noem jullie gewoon weer Maffius.

Ik zeg Sociale Gezondheidskunde tegen Gezondheidswetenschappen, Tans tegen van den Biggelaar, Hemker tegen Bonke. Dat wordt monnikenwerk, maar goed, gelukkig zit ik in het Jezuïetenklooster (J), dat is dus Tongersestraat 53. Is dat duidelijk? En zullen we het Nevenhuis maar gewoon Tongersestraat 47 noemen? Flauwe rul, al die straatnamen met nummers, dat begrijpt toch niemand meer. Oud Groene Kruis (OGK) bijvoorbeeld, dat spreekt. Nu heb ik eindelijk ook een leuke naam voor Jezuïetenklooster: Oud Hoofdgebouw (OH).

VJTB (voormalige Jonge Ton Brouns).

UITSTEL DIENSTPLICHT WORDT MOEILIJKER

In de toekomst zal het voor studenten moeilijker worden uitstel van dienstplicht te krijgen. Staatssecretaris Van Houwelingen van Defensie heeft bekend gemaakt dat de bestaande regels voor studieuitstel strenger zullen worden toegepast, om het tekort aan dienstplichtigen op te vangen. De Landelijke Studentenvakbond (LSVB) vindt de plannen van de staatssecretaris onaanvaardbaar; de studiedruk wordt erdoor vergroot, want wie geen goede cijfers haalt wordt sneller dan voorheen opgeroepen. Verder heeft het aanscherpen van de maatregel vooral consequenties voor mensen die tussentijds van studie switchen. Het is nog niet duidelijk

welke stappen de LSVB zal nemen om te protesteren tegen de maatregelen. Maastrichtse studenten die door het aanscherpen van de regel getroffen worden, kunnen voor advies terecht bij Marc Rodriguez Miranda. Hij is lid van de Nieuwe Studenteneenheid Maastricht (NSEM) en bereikbaar onder nummer 219250. (en)

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgave van de Stichting Maffius. Verschijnt wekelijks.

Redactieadres:
Tongersestraat 53, kamer 316
Postbus 616
6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-888468
(doorkiesnummer)

Stichtingsbestuur:
Wim Hermens (voorzitter)
Kees Schroer (penningmeester)
Hans Lensing (secretaris)
Erik de Graaff
Ton Hamelers
redactieafgevaardigde)
Geertjan Tangelder
Joan Muysken

Redactie
Marc Bonten
Wammes Bos
Walter van Bree
Bart Brouwers
Andre Cremer
Lucia Geurts
Judith Habets
Ton Hamelers
Jacques Herraets
(eindredakteur)
Evelyn de Leeuw
Jan Mokkenstorm
Emely Nobis
Redactie-assistente:
Liesbeth van Hoef
Foto's: Franco Gori
fotopersburo Widdershoven
fotopersburo Mellaart
Hans van Dijk
Coen van der Gugten
Tekeningen: John Prop
Raph de Haas
Druk: Limburgs Dagblad,
Heerlen

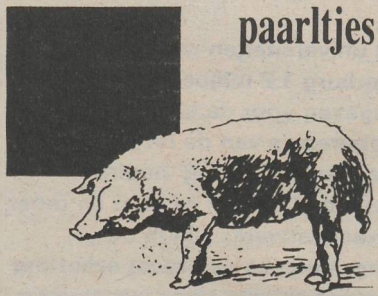
Advertenties
Advertenties (behalve Paarltsjes):
Yvonne Stevens, tel. 043-624998
werkdagen bereikbaar na 18.00 uur,
vrijdag de hele dag.
Tarieven op aanvraag.
Paarltsjes opgeven bij de redactie.

Mededelingen
Mededelingen voor de mededelingen-pagina doorgeven aan Dienst Voorlichting

Abonnement
Leden van de universitaire gemeenschap ontvangen het blad gratis. Afgestudeerden en andere belangstellenden kunnen zich abonneren voor f 25,00 per jaar.

Universitaire Pers
Observant maakt deel uit van het landelijk samenwerkingsverband Universitaire Pers, samen met Ad Valvas (Vrije Universiteit), Delta (Delft), THB (Tilburg), TH-berichten (Eindhoven), THT-nieuws (Twente), KU-nieuws (Nijmegen), universiteitsblad Utrecht, Universiteitskrant Groningen en Wagenings Hogeschoolblad.

UP-korrespondent: Bert Bakker
Esther Hageman

Amnesty Internationalleden willen Amnesty tooneelgroep oprichten. Wie zou ons willen begeleiden? Reacties aan: Evelyn van Bussel, Herbenusstraat 95, Maastricht. Tel. 210440.

Babysit gevraagd voor 4 halve dagen in de week. Kinderen in de leeftijd van 4 jaar en 2 maanden. Tel. inlichtingen: 043-627258 (lieft na 18.00 uur).

Kesselkeed Peereed zoekt trompettist en Tubanist. Tel. 043-438244 (Loe).

Te koop gevraagd: portable type-machine. Miriam Sprenger, tel. 218603.

Sta-op (Studie en Actie Ontwikkelings Problematiek) wordt met opheffing bedreigd. Ter voorkoming van dit rampzalig feit zoeken wij met spoed, nieuwe (bestuurs-) leden. Kom op de vergadering van 9 oktober. CVOS. Cortenstraat 4, 20.00 uur. Info-tel. 478107 (Marja).

Te koop: zwart-wit tv. voor f 50,00. Te koop gevraagd: wasmachine. R. Janssen. Tel. 888655 of na 17.00 uur 614401.

Te koop: Renault 5 GTL, bouwjaar '79 met ANWB keuringsrapport. Prijs f 2750,00. Inl. J. Habets, Welsdaal 154d, de Heeg, Maastricht. Tel. 043-615927, in het weekend: 04139-1505.

Te huur: voor kortere of langere termijn onze vakantiebungalow, geheel vrij gelegen in heuvelachtige streek in Zuid-Limburg. Voorzien van alle comfort voor 4 personen. Inl. 01711-11577.

De hockeyvereniging Meerssen zoekt nog enkele dames, die in competitieverband willen hockeyen. Inlichtingen: Secretaris Dhr. van Zijl, tel. 043-643535 of bij M. Rempelberg, tel. 043-641586.

Grootste skigebied van Europa

PORTES DU SOLEIL

Ned. ski-auberge op de piste

7 dagen halfpension +
7 dagen liftpas f 535,-

Inl. 070 - 50 27 88

Bezuinigingen komen op enkele plaatsen erg hard aan

ALLEEN MAASTRICHT BLIJFT BUITEN SCHOT

De Katholieke Universiteit Brabant moet relatief gezien het meeste inleveren en zelfs de drie technische universiteiten ontkomen niet aan een bijdrage aan de bezuinigingen op de disciplines tandheelkunde, geneeskunde, letteren en sociale wetenschappen. Van de overige negen instellingen blijft alleen Maastricht praktisch buiten schot. Dat zijn enkele van de meest opvallende punten uit de concept-beleidsvoornemens die minister Deetman afgelopen dinsdag naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Met deze plannen heeft de bewindsman nu een kleine 80 van de in 1991 te bezuinigen 130 miljoen gulden ingevuld.

Bij tandheelkunde worden de vestigingen in Groningen en Nijmegen gesloten. Het onderzoek, voor zover van goede kwaliteit en niet te nauw verweven met bijvoorbeeld de plaatselijke geneeskunde, verhuist naar de overgebleven vestiging in Amsterdam.

Bij geneeskunde verdwijnt de kindergeneeskunde in Leiden en dienen de vijf Randstedelijke faculteiten en daaraan gekoppelde academische ziekenhuizen voor wat betreft de basisartsopleiding en het onderzoek tot "complementaire samenwerking" te komen. De minister heeft daarbij een drietal clusters op het oog: Rotterdam en Leiden, de beide Amsterdamse instellingen, en Utrecht samen met "wellicht" Wageningen. Daarnaast verwacht hij van deze instellingen voor het eind van dit jaar een plan om het onderzoek verder te concentreren.

Bij letteren verhuist de gehele faculteit in Tilburg naar Nijmegen en wordt maatschappijgeschiedenis in Rotterdam overgeheveld naar dezelfde studierichting in Leiden. Duits in Leiden en Frans en Spaans in Groningen worden opgeheven. Geschiedenis in Amsterdam (UvA) en Utrecht dienen net als de Randstedelijke geneeskunde tot complementaire samenwerking te komen, evenals kunstgeschiedenis aan de beide universiteiten in Amsterdam.

Voorts dienen de richtingen algemene letteren in Utrecht en Europese studies in Amsterdam (UvA) weder afzonderlijk verder te worden uitgebouwd. Vindt de minister de daartoe door de beide betrokken instellingen in te dienen plannen niet voldoende, dan wijst hij in beide steden straks alsnog op te heffen studies aan.

Bij de sociale wetenschappen verliezen Utrecht en Amsterdam (UvA) pedagogiek aan Leiden, Rotterdam en Leiden sociologie aan Amsterdam (UvA) en Utrecht en Leiden onderwijskunde ook aan Amsterdam (UvA). Rotterdam ziet politologie naar Leiden vertrekken en Nijmegen planologie naar, alweer, Amsterdam (UvA).

Tilburg en Nijmegen ruilen sociologie en psychologie waarbij de eerste studierichting in Nijmegen en de tweede in Tilburg wordt gevestigd. Psychologie in Utrecht wordt opgeheven, evenals klinische psychologie in Leiden en Amsterdam (UvA), met dien verstande dat het

goede onderzoek bij die beide laatste instellingen zal worden gespaard.

De drie technische universiteiten (Delft, Eindhoven en Twente) moeten hun inspanningen op alfabetische gebied plus een aantal exacte basisvakken afstoten en die-

nen het betrokken onderwijs in de toekomst bij naburige niet-technische instellingen via "betaalde dienstverlening" te verkrijgen.

Naast deze waslijst aan ingrepen zien alle dertien universiteiten zich in het kader van de "ontbureaucratisering" met een extra korting geconfronteerd. Met inbegrip van deze korting (1,2 miljoen gulden) levert het bovenstaande het volgende financiële plaatje op: - KU-Brabant: 5,4 miljoen gulden (8,3 procent van het personele budget)

- KU-Nijmegen: 12,3 miljoen (5,5 procent)
- Rotterdam: 7,7 miljoen (4,7 procent)
- VU-Amsterdam: 9,4 miljoen (4,5 procent)
- Leiden: 11 miljoen (4,1 procent)
- Groningen: 9,2 miljoen (3,3 procent)
- Utrecht: 8,5 miljoen (2,3 procent)
- UvA-Amsterdam: 7,3 miljoen (2,3 procent)
- Maastricht: 1,2 miljoen (1,1 procent)
- Delft: 2,7 miljoen (0,9 procent)
- Twente: 2 miljoen (1,5 procent)
- Eindhoven: 2 miljoen (1,2 procent)

Totaal heeft minister Deetman hiermee een kleine 80 van de aangekondigde 130 miljoen gulden aan bezuinigingen ingevuld. De bijdrage van de academische ziekenhuizen aan de besparingen binnen het Randstedelijk medisch cluster (15 van de 40 miljoen gulden) moet de bewindsman nog bepalen. In de voornemens kondigt hij alvast aan

dat hij daarbij denkt aan een "proportionele verdeling. Daarnaast moeten ook de bijdrage van de ziekenhuizen aan de ontbureaucratisering (4 van de 18 miljoen) en de verdeling van de bezuinigingen op de

overige -dat wil zeggen: niet personele- lasten over de universiteiten (32 miljoen) nog worden ingevuld.

Remco Pols/UP

RUGreclame

Het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) overweegt ter dege de mogelijkheid om de universiteit te laten optreden als sponsor van de Groninger Studenten Hockey Club. De voorzitter van het College, prof. dr. J. Borgman, heeft het bestuur van de hockeyclub geadviseerd een offerte in te dienen voor shirtreclame. Uniek is dat gegeven niet (Delftse roeiers doen het al geruime tijd met TH Delft op hun borst), maar blijkbaar wel vreemd genoeg om een stroom reacties los te maken, en niet alleen in Groningen. Toch is het geen slecht idee. Onder studenten en VWO-scholieren is hockey een populaire sport; veel potentiële universiteitsbezoekers zullen daarom in aanraking komen met de verrichtingen van de Groninger studenten. Als die dan, als ware ambassadeurs van de noordelijke universiteit, de RUG op de borst voeren, levert dat direct de nodige publiciteit op. En het kost relatief weinig: Voor zo'n 10.000 gulden per jaar draaft er elke week een heel elftal sandwichmannen op, om in den lande de boodschap van de universiteit uit te dragen. Ter vergelijking: de reclamecampagne, die vorige week door de RL is ingezet (en die bestaat uit een paginagrote advertentie in een aantal dagbladen, gevolgd door vier ingezonden mededelingen in dezelfde kranten), kost de universiteit drie ton; dat is dertig maal zoveel als de shirtsponsoring in Groningen.

De belangrijkste vraag is natuurlijk wat het allemaal gaat opleveren. Voor Groningen gaat het voornamelijk om geld voor hoogwaardig onderzoek; hoe meer studenten ingeschreven staan, des te meer geld er vrij komt voor de universiteit en daarmee kan een hoop moois gedaan worden. In Maastricht lijkt het op de eerste plaats om het banale studentenaantal te gaan. Wanneer blijkt, dat de RL niet zoveel mensen trekt als tien jaar geleden berekend is, zal de minister daar niet gelukkig mee zijn en misschien in een volgende bezuinigingsactie zijn oog op Maastricht laten vallen. De angst voor dit gegeven heeft ertoe geleid dat we al kennis hebben kunnen maken met de 'Werkgroep 6000' en het pr-bureau Blauw en Blank. Dit bureau verzorgt momenteel, samen met de Dienst Voorlichting, de wervingscampagne.

Waarom in Maastricht ook niet gekozen voor de (relatief) goedkope sportsponsoring, die misschien wel net zoveel rendement heeft? Simpel, de universiteit heeft -behalve een roeivereniging en een alpinistenclub, die beide vrij klein zijn- geen eigen sportverenigingen; de basisfilosofie en het ministerieel beleid hebben dat nooit toegelaten. Het steunen van een 'burgersportclub' is in de praktijk nauwelijks uitvoerbaar en zou terecht leiden tot protesten van onder meer de dienst Lichamelijke Vorming en Sport, die al jaren zit te wachten op enige fundamentele steun van de universiteit. Het (reeds gesponsorde) eerste elftal van de Maastrichtse Hockeyclub heeft trouwens al een stevige band met de RL: vijf medewerkers en drie studenten aan de Rijksuniversiteit Limburg hebben een plaats in dat team.

Geen directe steun aan sportverenigingen in Maastricht dus. Wat echter misschien wel het overwegen waard is, is het vergroten van de universitaire bemoeienis met de studentensport. De zojuist verschenen beleidsnotitie inzake studentenvoorzieningen beoogt haast het tegendeel. Dat komt des te harder aan wanneer je ziet wat andere universiteiten op dit gebied ondanks Deetmans waarschuwingen nog weten te presteren.

De toekomstige student blijft gevoelig voor de aanwezigheid van dergelijke secundaire voorzieningen. En natuurlijk voor het ontbreken ervan.

Bart Brouwers

LSVB: HOGER ONDERWIJS WORDT ONTOEGANKELIJK

De toegankelijkheid van het hoger onderwijs komt in gevaar door de bezuinigingsplannen van onderwijsminister drs. W.J. Deetman. Juist in studies waar relatief veel vrouwen en 'tweede kansers' aan deelnemen, moeten faculteiten onderwijsbeleid zijn dus niet te rijmen met zijn maatregelen.

Dat schrijft de Landelijke Studenten Vak Bond LSBV in een reactie op de notitie Selectieve Krimp en Groei. Het effect van Deetmans maatregelen betitelt de LSBV als een 'razendsnelle uitholling'. De notitie bekijkt de bezuinigingsplannen vanuit studentenstandpunt.

De LSBV haalt Deetmans gewichtigste criterium om te bezuinigen, iemands kansen op de arbeidsmarkt, onderuit. Daarbij haalt de bond een recent Groningse onderzoek naar de kwaliteit van arbeidsmarktprognoses aan. Daaruit blijkt dat alle prognoses één eigenschap gemeen hebben, namelijk dat ze achteraf nooit blijken te kloppen. Iemands individuele belangstelling, motivatie en vooropleiding - zo blijkt uit dat onderzoek - zijn minstens zo goede indicatoren voor de latere kans op werk. De huidige hoge werkloosheid onder sommige academici ziet de LSBV ook eerder als frictiewerkloosheid: de studies zelf waren onvoldoende toegesne-

den op de arbeidsmarkt. Maar de opheffing van een studierichting is daar geen oplossing voor, meent de LSBV. Verder meent de bond dat inkrimping van de stroom afgestudeerde artsen, tandartsen en paramedische beroepen eerder een manier is om inkomensposities te beschermen dan dat het met maatschappelijke behoefte iets te maken heeft. De bond vreest dan ook dat de gezondheidszorg onverantwoord onder druk zal komen te staan. De ontkoppeling van onderzoek en onderwijs (het onderzoek beschermen, het onderwijs in omvang terugbrengen) acht de LSBV ook een gevaarlijke ontwikkeling. Wanneer de kwaliteit van het onderwijs terugloopt door bezuiniging, en een groter deel van het onderzoek gedaan wordt door de pas afgestudeerde aio's, dan zal op den duur de kwaliteit van het onderzoek in gevaar komen.

Esther Hageman

Raad van State eerst inschakelen

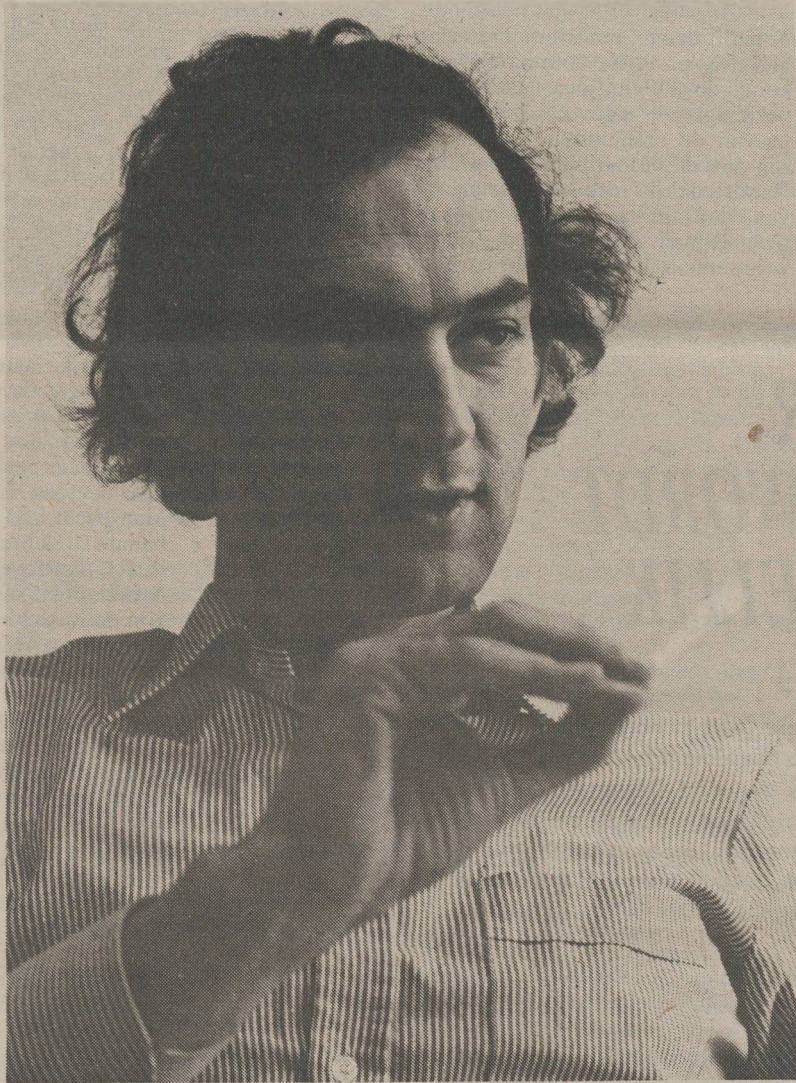
COHEN: GEEF EERSTE KAMER RECHT VAN AMENDEMENT

Zijn wetten het werk van politici die loerend naar de stembus reageren op maatschappelijke ontwikkelingen of zijn zij het werk van juristen die er voor alles op letten dat de tekst maar op een manier te interpreteren is en niet strijdig is met andere regels? Als een wet eerder de ene dan de andere vraag beantwoordt, dan deugt er iets niet. De politieke en juridische component van een wet dienen elkaar in evenwicht te houden, anders komt de rechter onherroepelijk in moeilijkheden. Overheerst de politieke component, dan scheidt de wet rechtsonzekerheid, die de rechter niet op bevredigende wijze kan oplossen. Is de tekst voor alles 'juridisch waterdicht', dan kan de rechter wellicht niet voldoende rekening houden met de dynamiek van de maatschappelijke ontwikkelingen.

Bij de totstandkoming van wetten zijn er te weinig garanties voor de juridische inbreng ingebouwd. Daar zou iets aan gedaan kunnen worden door de Eerste Kamer een beperkt recht van amendement te geven. Om van dat recht geen nieuw politiek wapen te maken zouden wijzigingen in de tekst van de wet pas mogen worden aangebracht, als de Raad van State ze op hun juridische merites getoetst heeft.

Die suggestie werd vorige week vrijdag gelanceerd door prof. mr. Job Cohen in zijn rede 'De wetgever tussen recht en politiek'. Cohen sprak bij gelegenheid van de uitreiking van de eerste doctoraalbullen van de juridische faculteit. Voor Cohen is het duidelijk dat de juridische argumenten het te snel moeten afleggen tegen de politieke argumenten. Dat gebeurt vooral in de Tweede Kamer, waar immers het politieke primaat ligt. Vooraf wordt dat primaat erkend door de regering, die het voorstel indient en door de Raad van State, die het van een juridisch advies voorziet. Na de politieke discussie in de Tweede Kamer krijgt de Eerste Kamer nog eens de gelegenheid zich uit te spreken over het voorstel, zoals dat uit de discussie in de Tweede Kamer te voorschijn is gekomen. De senaat kan de wet aannemen of verwerpen. Maar omdat ook hier het politieke primaat van de Tweede Kamer erkend wordt, wordt van de laatste mogelijkheid nauwelijks gebruik gemaakt. "Door zijn scherpte is het wapen bot", karakteriseert Cohen die tegenstrijdigheid. Als voorbeeld daarbij noemt hij de recente behandeling van de Wet op de Studiefinanciering. Ondanks tal van juridische bezwaren nam de Eerste Kamer die wet aan, omdat verwerping teveel politieke implicaties zou hebben gehad.

De laatste tien jaar zijn er verschillende oplossingen aangedragen om de juridische samenhang in de steeds gecompliceerder wordende wetgeving beter te waarborgen. Cohen ziet als het grote voordeel van zijn oplossing dat de bestaande politieke cultuur nauwelijks aangetast wordt. De rol van de Raad van State als onafhankelijk adviserende instantie is volgens hem ook aan herwaardering toe. Een van de docenten aan de juridische faculteit, mr. Rob Bakker, heeft zich afgevraagd wat er gebeurt met de adviezen die de Raad opstelt. In twee van de drie

Cohen: Eerste Kamer beter tot zijn recht laten komen (foto Hans van Dijk)

gevallen verdwijnen ze onder de tafel, waaraan de politieke discussie wordt gevoerd. Hoe fundamenteeler de kritiek, hoe minder hij wordt gevolgd, was de conclusie van Bakker.

Bakker en Cohen zien hun voorstel als een verdere verfijning van het stelsel van 'checks and balances' in de Nederlandse parlementaire democratie. Als de Eerste Kamer voortaan na de Statenverkiezingen in haar geheel wordt vernieuwd, is het niet uitgesloten dat daar een andere politieke meerderheid ontstaat dan in de Tweede Kamer. Daardoor zou de senaat in de verleiding kunnen komen zich veel meer politiek te gaan opstellen dan nu het geval is. Onder die omstandigheden zou je volgens Cohen van de regen in de drup belanden door de Eerste

Kamer een onvoorwaardelijk recht van amendement te geven. Het zou alleen uitgeoefend kunnen worden via de tussenkomst van een niet-politiek orgaan als de Raad van State. De raad zou het amendement moeten opstellen waar de Eerste Kamer om vraagt. Die kan vervolgens beslissen of zij de tekst wel of niet overneemt. Er zit volgens Cohen nog een andere heilzame werking aan zijn oplossing vast: de Tweede Kamer zal zich wel twee keer bedenken voordat zij een wetsontwerp naar de senaat stuurt, waarin de politieke component te nadrukkelijk de boventoon voert. Daar kan een duidelijke preventieve werking van uitgaan.

Jacques Herraets

Bisschoppen

Voor het aanstellen van docenten aan de Nijmeegse theologische faculteit is altijd de goedkeuring nodig van de bisschoppenconferentie. Van dit recht hebben de eerwaarde heren onlangs gretig gebruik gemaakt. De Katholieke Universiteit heeft namelijk van de bisschoppen de opdracht gekregen een zojuist herbenoemde medewerker van de theologische faculteit maar weer te ontslaan. Reden voor het gedwongen ontslag zou gelegen zijn in het feit dat de betrokkene samenwoont. Het bestuur van de Faculteit heeft in een persverklaring reeds laten weten zeer teleurgesteld te zijn over zowel de inhoud van het besluit als de gevolgde procedure. Het is nog niet duidelijk welke stappen de faculteit verder gaat nemen. (KUNieuws)

Punk

Een Twentse onderzoekster liet bij wijze van experiment op een zaterdagavond een Antilliaan, drie Turken, drie punkers en drie 'normale' blanke Nederlanders een horecabedrijf bezoeken. Zowel restaurants, cafes als discotheken werden beproefd. Resultaat: geen problemen voor de Antilliaan en de drie Nederlanders, maar een Turkse jongen werd een keer geweigerd en de punkers maar liefst driemaal. Alle weigeringen vonden plaats in discotheken. (Wageningen U-blad)

Promotie

Dr. J. van Oort promoveerde vorige week woensdag aan de Rijksuniversiteit Utrecht cum laude, maar ook met een verlies van ruim 700 gulden. De punctuele theoloog had ervoor gezorgd dat voor iedere opponent een extra exemplaar van zijn proefschrift ter inzage klaarlag. Na afloop bleken dertien van zijn boeken (a 55 gulden) spoorloos onder de professorale toga's te zijn verdwenen. Met name bij theologische promoties schijnt het nogal eens voor te komen dat proefschriften op schier bovennatuurlijke wijze verdwijnen. Andere faculteiten hebben daar minder last van, maar een verhaal vol chemische verbindingen of wiskundige formules is dan ook een veel minder leuk cadeau... (U-Blad)

Kunstgras

Lazen wij vorige week nog in dit blad dat de Maastrichtse student een 'aanvullende voorziening' als sport zoveel mogelijk zelf zal moeten (blijven) betalen, in Twente lijkt men een heel ander beleid na te streven. Over enkele weken zal daar begonnen worden met de aanleg van een kunstgrashockeyveld en zes dito tennisbanen. Het bedrag dat hiermee gemoeid is: 1,4 miljoen gulden. Als er meer zekerheid van de kant van de KNVB is omtrent voetballen op zo'n kunstveld zal bovendien tot de aanleg van een kunststofvoetbalveld worden overgegaan. De kosten daarvan zijn nog niet berekend, maar we mogen wel vast aannemen dat de studenten van

de Technische Universiteit er niet zelf voor hoeven op te draaien. (THT Nieuws)

Job-link

Speciaal voor afgestudeerden van hogescholen en universiteiten is er een nieuwe organisatie op de Nederlandse arbeidsmarkt verschenen: Job-link, naar eigen zeggen de kortste weg naar werk. De initiatiefnemers vergelijken Job-link met een elektronische krant. Werkzoekenden kunnen er gratis in 'advertieren' met behulp van een uitgebreid profielformulier; werkgevers kunnen zeer gericht contact zoeken. Zij betalen 250 gulden voor een selectie of 2750 gulden voor een jaarabonnement. De organisatie heeft een omvangrijke reclamecampagne aangekondigd aan de universiteiten en hogescholen. (Mare)

Bartype

Een bedrijfseconometriste uit Rotterdam had voor een sollicitatie haar Curriculum Vitae keurig uitgewerkt en uitgetypt. Na het kopiëren van haar levensloop vergat de ongelukkige echter haar origineel mee terug te nemen. Direct nadat ze erachter was gekomen dat haar formulier nog onder de klep van het apparaat moest liggen, spoedde ze zich weer naar de plaats des onheils. Helaas, te laat. Haar levensloop was verdwenen en de eerste de beste kon nu alles te weten komen over vroegere bezigheden, kwaaltjes en hobbies. Wat ze op dat moment nog niet wist, was dat de een of andere onverlaat het papier had meegenomen en het te mooi vond om er niet iedereen van te laten meegenieten. Hij of zij hing het op bij de kantinen en schreef er vervolgens onder 'geen bartype'. Een ander vulde dat aan met 'gezocht'. Het Curriculum Vitae was een kennismakingsadvertentie geworden. Serieuze reacties bleven trouwens uit. (Quod Novum)

Vleespijzen

Tien jonge en talentvolle filosofen gaan dit studiejaar op tournee langs een groot aantal Nederlandse universiteiten om daar lezingen te geven. Volgens het agentschap 'Ithaca' dat de lezingencyclus organiseert, vormen de filosofen een gevarieerd gezelschap dat borg staat voor een filosofisch spektakel op hoog niveau. Een van de beoogde doelen van de cyclus is om de academische filosofie en de buitenacademische filosofie met elkaar in contact te brengen en zo een vruchtbaar debat te laten ontstaan. Volgens de initiatiefnemers van 'Ithaca', Leonard de Jong en Frans Geurts, hebben filosofen teveel de neiging om voor eigen parochie te preken, ze zouden daarentegen meer aan de openbare discussie moeten deelnemen. Nederlandse filosofen houden zich, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Franse, veel weinig bezig met publieke aangelegenheden. "Als in Frankrijk bij wijze van spreken de vleespijzen ontstak van achttien velletjes over constateert De Jong. (Ad Valvas)

Kritiek met een pluim

"IK HEB ECHT HET GEVOEL DAT IK EEN SCHRIFTELIJKE CURSUS HEB GEVOLGD"

Veel belangstelling vorige week vrijdag voor de eerste lichting rechtenstudenten die hun bul in ontvangst mochten nemen. Zoveel belangstelling zelfs dat de grote schouwburgzaal te klein was voor het aanwezige publiek. Tussen al de familieleden bekenden was zelfs een beroemde Nederlander te ontdekken: gouverneur Kremers, die op dit feestelijk gebeuren niet wilde ontbreken. Ondanks 'kinderziektes' en 'aanloopproblemen' haalden 76 van de 99 studenten die in 1982 gestart zijn, de eindstreep, zij het dat 16 van hen nog moeten afstuderen. Hoe hebben studenten en medewerkers de eerste vier jaar rechten in Maastricht ervaren en hoe denken ze over de toekomst?

"Elke nieuwe opleiding heeft kinderziektes, daar moet je een opleiding niet op gaan beoordelen. Ik heb het idee dat dat nu teveel gebeurt", zegt Jeroen Beker. Hij is een van de zestien studenten die de bul pas later dit jaar in ontvangst zullen nemen. Jeroen moet nog een scriptie schrijven, de overige vijftien moeten nog enkele blokken volgen. Zijn moeder, Gertie Beker, behoort tot de meerderheid van zestig studenten die hun bul al hebben ontvangen. Zij is het eens met de opmerkingen van haar zoon: "De eerste groep heeft daar de meeste last van gehad natuurlijk. Wij kregen de Rode Kluwer onder onze neus geduwd en dan was het van begin maar. Terwijl je helemaal niet wist hoe dat ding ingedeeld was". Carla Hillenaar, ook afgestudeerd en tijdelijk werkzaam op de stageafdeling van de rechtenfaculteit, kan zich geen uitzonderlijke gevallen van kinderziektes herinneren. "Ik heb het hartstikke leuk gevonden en met veel plezier gestudeerd. Er zijn altijd wel irritatiegevallen, maar pieken zijn me niet zijn bijgebleven".

Begeleiding

Volgens Carla schortte het wel nogal eens aan de begeleiding: "Bij practica en oefenrechtbanken vooral. Daar werd je echt losgelaten in het zwembad: duik er maar in en je komt er wel uit, zoiets. De laatste paar keren gaf de docent veel aanwijzingen en dat ging beter". De begeleiding van studenten blijkt een teer onderwerp te zijn. Ook Nicolle Coenen, eveneens in het bezit van haar bul, kijkt weinig positief terug op de oefenrechtbanken: "Heel slecht. Na het tweede jaar was het niet beter geregeld, terwijl je dat zeker mocht verwachten. Je had geen ondergrond, niet van vaardigheden, maar ook niet van procesrecht. In het eerste jaar zou er veel meer aandacht besteed moeten worden aan formeel recht". Jeroen is het hier volkomen mee eens: "Dat geldt voor de hele studie, er moest iets meer begeleiding in zitten. Ik heb echt het gevoel dat ik een schriftelijke cursus heb gevolgd". Hij gelooft ook niet dat de mensen in een onderwijsgroep door sociale controle en discussies, in staat zijn de essentiële punten uit de leerstukken te halen. "En de rol van de tutor is te vaag om daar een oplossing voor te bieden. Of het zou-

De eerste lichting juristen klaar voor de sprong. (foto Franco Gori)

den al inhoudsdeskundigen moeten zijn". "De tutor moet niet alleen procesbewaker zijn", zegt ook Carla Hillenaar. "Met name in de laatste jaren heb ik het als heel prettig ervaren dat de tutor inhoudsdeskundige was. Als er iets onduidelijk was dan kon dat meteen in de groep opgelost worden. Je loopt toch niet zo snel bij een medewerker naar binnen".

Bloktoetsen

De bloktoetsen zijn volgens Gertie Beker geen afspiegeling van wat er in het blok is behandeld. "Als je een beetje clever bent, haal je zo uit het blokboek de hoofdlijn en dan weet je zelf wel waar de vragen over gaan. Inzicht wordt niet gevraagd, je hoeft maar uit je hoofd te knallen. Jammer eigenlijk. Een stuk van het systeem gaat dan verloren." Nicolle Coenen is ook niet zo te spreken over de bloktoetsen. "Een systeem als op de Algemene Faculteit zou beter zijn. Een beoordeling over het hele blok dus, waarin ook de aanwezigheid en de inzet beoordeeld worden". De opstellen lijken de kritiek het best te doorstaan. "Toen ik aan de studie begon, kon

ik nauwelijks een fatsoenlijk woord op papier krijgen, terwijl dat nu heel redelijk gaat", vertelt Jeroen Beker. Zijn moeder ziet de subjectieve beoordeling van de opstellen als een negatief punt: "Als mensen de titels krijgen, gaan ze zich eerst afvragen wie het zal gaan nakijken". Jeroen relateert de verzacht de kritiek enigzins: "Als je er zo over zit te praten, komen alleen de negatieve kanten naar voren. Dat is niet zo, het is een goed systeem. Je hebt misschien wat minder parate kennis in de zin van even een artikelje ophoesten, maar je bent wel in staat om een probleem te plaatsen en de oplossing te vinden".

Stage

Volgens Gertie Beker zijn de mensen van de stageadressen nogal te spreken over de Maastrichtse juristen. "Studenten van andere universiteiten hebben alleen boekenwijsheid. Onze studenten zijn veel zelfstandiger. Je mag best fouten aanwijzen, maar het is bewezen dat hier goede juristen vanaf komen. Veel mensen hebben al een baan, dat loopt als een trein". Bijna de helft van de mensen heeft werk gekregen op de faculteit, als

toegevoegd docent. Riekt dat naar werkverschaffing om de eer hoog te houden? "Nee, er wordt gewoon veel onderwijs gegeven en daar zijn mensen voor nodig, logisch dat ze die uit de eigen groep pakken. Stel ze zouden ze uit Leiden halen, dan zou er weer geroddeld worden dat onze mensen niet goed genoeg zijn", protesteert Jeroen. Nicolle Coenen ziet de toekomst voor de eerste lichting wat minder rooskleurig in: "Ik heb niet het idee dat je na de studie klaar bent voor de grote wereld. En van de stages kun je ook weinig zeggen, zes weken is te kort. De manier van studeren is leuk maar ik weet niet of het resultaat beter is".

Hiaten

Gerard Mols is voorzitter van de examencommissie. Hij erkent dat er aanloopproblemen zijn geweest: "Studenten zullen zeker hiaten vertonen in feitelijke kennis. Maar vooral op het gebied van schriftelijke en mondelinge uitdrukkingsvaardigheden hebben onze studenten aanzienlijk meer in huis, dan studenten aan andere universiteiten". Ad Geers, lid van het Faculteitsbestuur en vice-decaan denkt dat de studenten geleerd hebben de hiaten in hun parate kennis snel op te kunnen vullen: "Maastrichtse studenten kunnen meer dan enig

sie. "Sterker nog", voegt Ad Geers hier aan toe, "de eerste de beste boerelul, als hij maar kan lezen en schrijven, kan rechten gaan studeren, als je er maar een intensieve begeleiding bijzet. Dat betekent dan als je het haalt, dat je wel een diploma hebt, maar misschien volstrekt niet zelfstandig kunt werken; daar proberen wij iets aan te doen!. Maar de reacties van de stageinstellingen zijn positief "en dat zou toch een indicatie kunnen zijn dat we op de goede weg zijn".

Meesterlijk

Prof. mr. Theo van Boven, de nieuwe decaan van de juridische faculteit heeft een duidelijk punt van kritiek: "Weliswaar wordt van de studenten gevraagd om zich bij ieder schriftelijk werkstuk te verdiepen in een bepaalde materie, maar ik denk niettemin dat we bij de studenten te weinig de zin voor verdergaand wetenschappelijk onderzoek hebben ontwikkeld".

Van Boven vindt het van belang contact te houden met de afgestudeerden van met name met de eerste lichting. Vooral door de ervaringen van deze nieuwe juristen in het beroepsleven, "zou geconstateerd kunnen worden, waar het onderwijs tekort schiet". Er is inmiddels een vereniging van afgestudeerden in het leven geroepen onder de naam 'Meesterlijk', die deze informatie zou kunnen verschaffen.

Arbeidsmarkt

Als de werkgevers positief oordelen over de Maastrichtse juristen, is dat natuurlijk ook van belang voor toekomstige studenten. Toch zullen de toekomstige studenten in alle gevallen aanmerkelijk moeilijker toegang krijgen tot de arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt in deze regio raakt op een gegeven moment verzadigd. Gerard Mols vreest, dat de Maastrichtse student in het algemeen, "vrij immobiel blijkt te zijn en het liefst hier in het Zuiden een baan vindt. Dat gaat natuurlijk niet meer over een paar jaar. Bovendien zien teveel mensen de rechten-opleiding als een goede investering: afgestudeerde juristen vinden altijd wel een baan. Ik denk niet dat dat zo blijft. Dat zie je ook bij de economie en managers-opleidingen. Daar komt nog bij, dat de onderwijsmethode ook bij andere faculteiten haar weerklink vindt. De kans natuurlijk groot dat Maastricht haar aantrekkelijke aspect verliest."

Cijfers scoren

De medewerkers van de juridische faculteit zijn niet zo positief over de toekomstige generatie studenten. Gerard Mols: "Studenten leren steeds meer voor een punt. Als ze een zes halen zijn ze tevreden. Meer hoeven ze niet te leren. Zo is het natuurlijk niet. Ik verdenk sommige studenten ervan dat ze zich op bepaalde items concentreren en daardoor een behoorlijk cijfer scoren".

Toch spreken de medewerkers hun waardering uit over de eerste afgestudeerden en ook over de toekomstperspectieven van volgende lichtingen zijn ze vrij positief. Gerard Mols vat het als volgt samen: "Ik ben niet bang dat werkgevers in de toekomst zullen zeggen 'mensen uit Maastricht die willen we niet hebben'".

Of het peil van de Maastrichtse juristen de komende jaren gehandhaafd blijft is nog maar de vraag, gezien de carnavaleske afscheidsong gebracht door een aantal huidige vierdejaarsstudenten: "Maastrichtse juristen zijn mieters; het bier dat vloeit er met liters."

Judith Habets
André Cremer

Je kan praktijkwerk als onderwijsmethode gebruiken om kennis en inzicht op te doen, maar pas in de laatste plaats om ervaring in het vak te krijgen", zegt Gerard Mols, voorzitter van de Examencommissie.

BROEDERS

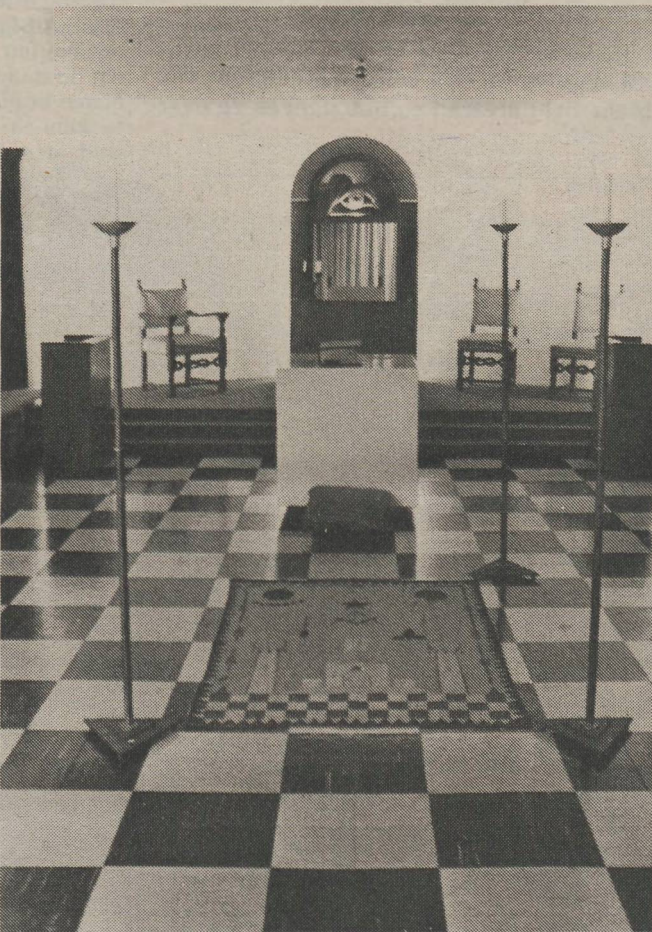
Ondanks verwoede pogingen van mijn opvoeders mij van het tegendeel te overtuigen, heb ik nooit geloofd dat vrijmetselaars kinderen slachten, crucifixen vertrappen en heulen met de duivel om diens rijk op aarde te vestigen. Toch zijn er enkele vreemde opvattingen over de beweging blijven hangen. Dat merkte ik toen Jan Lintsen, tot vorige week vrijdag een 63-jarige rechtenstudent en op die dag geen 64, maar meester in de rechten geworden, kwam vragen of we niet eens aandacht konden besteden aan de Maastrichtse vrijmetselaarsloge waarvan hij lid was. Het verbaasde me dat een katholieke stad als Maastricht een eigen loge had en dat een van haar leden zijn lidmaatschap niet voor zich hield en zelfs bewust naar publiciteit op zoek was. Uit nieuwsgierigheid en omdat Lintsen erbij vertelde dat de loge kontakten met de universiteit op prijs stelde, ging ik in op de uitnodiging.

"We hebben afgesproken volledige openheid van zaken te geven, verzekeren de vier broeders die me op de afgesproken dag ontvangen in het gebouw van de loge aan de Heggenstraat 16. Een onopvallend gebouw met een vergaderzaal, het 'Voorhof', op de eerste verdieping en een Tempelruimte op de tweede. De Maastrichtse loge 'La Persévérance', waartoe de vier broeders behoren, is niet de enige loge die van het gebouw gebruik maakt. Het Oosten Maastricht telt nog drie loges die daar bijeenkomen: de John D. Pershing Lodge van NATO-militairen, de Loge Manos Santos van Amerikaanse militairen, die alleen leden met een zwarte huidskleur heeft, en sinds zeer kort kent Maastricht ook een loge van de gemengde vrijmetselarij, van theosofische oorsprong, die eind vorige eeuw ontstaan is naast de 'orthodoxe' vrijmetselarij. De geschiedenis van de vrijmetselarij in Maastricht is nauw verweven met de geschiedenis van de stad als garnizoensplaats. La Persévérance is de elfde loge van Nederland, dat wil zeggen dat er tien ouder zijn. De loge La Constance, die in 1719 in Maastricht werd opgericht, bestond uit hier gelegerde Franse militairen en verdween later samen met het Franse garnizoen. La Persévérance werd in 1763 opgericht, ook weer door toedoen van hier gelegerde Nederlandse militairen. Autochtone Maastrichtenaars hebben nauwelijks iets met de beweging van doen gehad.

Voor de oorlog trok La Persévérance veel Duitse joden, omdat de Duitse wet de vrijmetselaars verbood joden in te wijden. Lid zijn van een loge was voor hen niet verboden. Het inwijdingsverbod werd omzeild door hen in Nederland in te wijden, waarna ze als lid in een Duitse loge konden worden opgenomen. La Persévérance telt momenteel 45 leden. Iedere loge is een zelfstandige vereniging, behorend tot het Grootoosten van Nederland. De universele beginselen van de vrijmetselarij zijn vastgelegd in een Grondwet en ook de rituelen, plechtigheden die plaatsvinden in de tempel, zijn gecodificeerd. Rituelen zijn gebaseerd op de bouwsymboliek en zijn geheim voor niet-ingewijden. Onlangs publiceerde het Algemeen Dagblad de volledige tekst van het inwijdingsritueel. "Dat doet je absoluut niets, als je die tekst in de krant leest", zegt broeder Stikkel, die in de loge de functie van redenaar bekleedt. "Je kunt die tekst pas waarderen als je het ritueel in de tempel bijwoont. Het ritueel is een soort allusief toneelspel, waarin de actieve leden verbaal en handelend optreden. Dat roept ook bij de leden die niet mee acteren een sfeer op waarin zij zich geestelijk kunnen terugtrekken. Door de sfeer wordt het ritueel een gelegenheid waarin je de prikkel voelt tot een

groter zelfbewustzijn. Als je die tekst zo in de krant leest, doet je dat absoluut niets. Dat is de reden waarom we teksten van rituelen voor ons houden".

De veertiendaagse bijeenkomsten in de Heggenstraat zijn niet alleen bestemd voor de viering van de rituelen. Er worden ook comparities gehouden, vrije bijeenkomsten, waarop een broeder een bouwstuk kan presenteren. Vooral voor een leerling is dat het middel om gezet of meester te worden, maar ook andere leden kunnen bouwstukken maken in de vorm van een voordracht, die een discussie op gang brengt of een product dat met de handen wordt gemaakt, een schilderij of een beeld.

Bouwstukken verhogen het sociale bewustzijn, rituelen het zelfbewustzijn.

De beslotenheid van de broederschap, de mystieke inslag en symboliek hebben steeds bijgedragen tot het geheimzinnige karakter, waarmee de vrijmetselarij werd omgeven. Vooral de katholieke kerk heeft de beweging altijd als een ondergrondse bedreiging van de gevestigde orde willen voorstellen. Volgens Jan Lintsen is althans in Maastricht die tijd zo goed als voorbij. De laatste uitingen van verzet waren afkomstig van de hoofdredacteur van de Limburgsche Koerier, die voor

de Tweede Wereldoorlog in zijn kolommen de vrijmetselarij fel bestreed. Dat er elders nog steeds resten aanwezig zijn van het katholieke verzet tegen de beweging, blijkt uit een recente verklaring van een Duitse bisschop: de vrijmetselarij is niet alleen tolerant tegenover mensen, maar ook tegenover systemen. Dat is voor de rooms-katholieke kerk een reden om de vrijmetselarij af te wijzen. Lintsen vat de verklaring op als een compliment. "De katholieke kerk ziet zichzelf als de enige ware kerk en duldt daarom geen andere systemen. Vrijmetselaars zijn tolerant tegenover alle systemen. We vormen een broederschap waarin alle richtingen samengaan, van CPN'ers tot orthodoxe liberalen". Hij noemt zichzelf een belijdend katholiek, die in de kerk iets miste en al zoekende terecht kwam bij de vrijmetselarij. Hij heeft er geluk gevonden. "Ik was op zoek naar een nieuwe impuls om een beter mens te worden dan ik was. Als ze me nu vragen of ik dan zo'n goed mens ben geworden, zeg ik altijd: dan had je me vroeger eens moeten zien. Voor mij is de groei in tolerantie heel belangrijk. Je leert hier begrip voor elkaar op te brengen, tolerant te zijn naar systemen. Zo bereik je een grote innerlijke vrijheid zonder je eigen persoonlijkheid te verliezen". De katholieke geloofsbeleving en de mystieke beleving in de vrijmetselarij vullen elkaar goed aan in het leven van Lintsen: "De eucharistiebeleving in de kerk zei me eigenlijk niets meer, totdat ik via het ritueel een nieuwe ervaring opdeed, waardoor ik de eucharistie opnieuw leerde beleven".

Vrijmetselaars staan tolerant tegenover atheïsten, maar omgekeerd wordt het moeilijker. Een atheïst zal moeilijk het enige dogma van de vrijmetselarij kunnen accepteren, namelijk het bestaan van een Opperbouwmeester des Heelals. Daar kan iedereen met een religieuze overtuiging zich in vinden. Wat dat betreft is de vrijmetselarij een universeel-religieuze beweging. "Voor ons is de Bijbel het heilige boek, op andere plaatsen, op andere plaatsen is dat de Torah of de Koran".

De vier broeders slaken een diepe zucht als ik vraag waarom er geen vrouwen lid mogen zijn van de loge. Iedere discussie over de vrijmetselarij draait steevast uit op die vraag, is de verklaring van het zuchten. De broeders blijken inderdaad goed getraind in het bestrijden van masculinistische beschuldigingen. Broeder Zemmer probeert het eerst op de luchtige manier: "Als het Heugemer Mannenkoor morgen besluit vrouwen toe te laten, is het geen mannenkoor meer". Daarna worden we rationeler: de intimiteit tijdens rituelen is moeilijker te bereiken als er vrouwen bij zijn; omdat de aard van de man verschilt zo van de aard van de vrouw kunnen zij de rituelen beter beleven als zij die gescheiden beleven; mannen gaan zich anders gedragen als er vrouwen bij zijn. De verschillende aard van man en vrouw komt tot uiting in de symboliek: de mannelijke is gebaseerd op het bouwen, de vrouwelijke op het weven. De loge voorkomt moeilijkheden als gevolg van echtelijke onenigheid door gehuwde nieuwe leden vooraf te laten verklaren dat hun vrouwen het eens zijn met hun toetreding. Vroeger werd zelfs een schriftelijke verklaring van de echtgenote verlangd, maar dat hoeft nu niet meer. De vrouwenemancipatie heeft toegeslagen: een mondelinge verklaring van de echtgenoot is voldoende.

Jacques Herraets

SER

BOEKHANDEL

VRIJTHOF 29
6211 LE MAASTRICHT

TEL. 043-50054/18704

VAAAS

DE 4-FACULTEITEN-BOEKHANDEL VAN
LIMBURG, VOOR RIJP EN GROEN IN
DE WETENSCHAPPEN.
EEN BOEIENDE BOEKHANDEL IN EEN
GROEIENDE UNIVERSITEITSSTAD:
WIJ „BLOKKEN” MET ELK BLOK MEE.

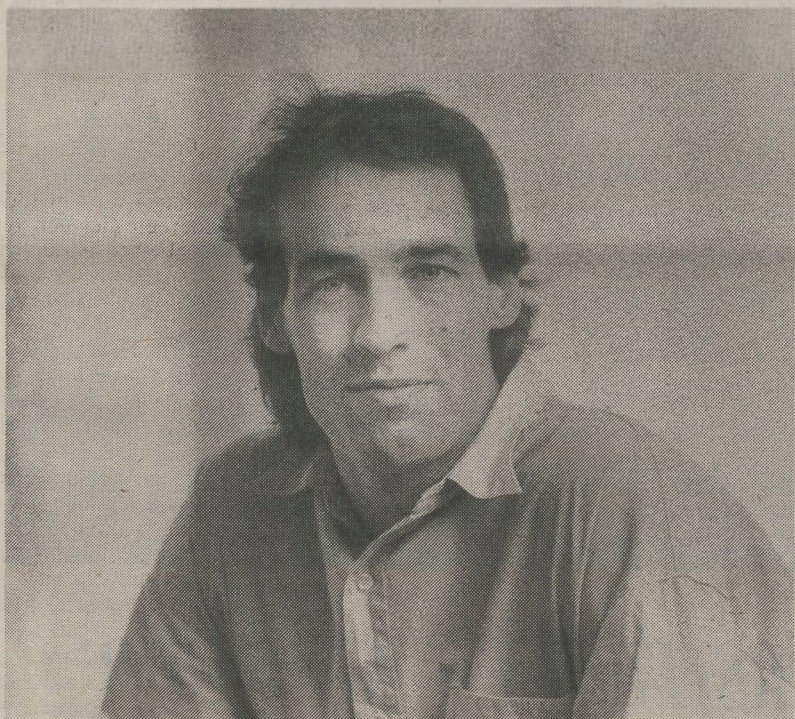

Willem Dercksen:
„Natuurlijk hebben de
sociaal-democraten
compromissen moeten
sluiten.“

INDUSTRIALISATIEPOLITIEK NA DE OORLOG

Nederland in 1945. De oorlog is voorbij. Het is precies tien jaar geleden dat de sociaal-democraten hun "Plan van de Arbeid" publiceerden, en de hoop herleeft dat er eindelijk wat gerealiseerd kan worden van de ambitieuze voorstellen van destijds. Is er, met de nieuwe PvdA in een sleutelrol in alle na-oorlogse kabinetten tot 1958, daarvan inderdaad iets gerealiseerd? Jazeker, meent Willem Dercksen, die vrijdag 26 september promoveert op een proefschrift over "De industrialisatiepolitiek rondom de jaren vijftig".

schappelijk, zo stelt hij, kun je niet vaststellen of de ontwikkelingen anders waren verlopen wanneer de lonen waren vrijgelaten. Het enige wat aantoonbaar is betreft de onderlinge verschillen in loonhoogte per bedrijfstak: die differentiatie is grotendeels uitgebannen, en zonder dit beleid was dat niet gebeurd. De industrialisatiepolitiek kende naast het loon- en prijsbeleid nog meer elementen. Het proefschrift noemt de fiscale politiek en beleid op verschillende andere terreinen: produktiviteit, de financiering van industriële investeringen; technologie en technisch onderwijs. Dercksen waagt zich niet aan het bepalen van een onderlinge rangorde. "De

Dercksen: corporatieve gedachte werd alleen beleden bij de factor arbeid, nooit bij kapitaal. (foto Franco Gori)

een loonexplosie, die in werkgeverskringen al vlug weer een roep om loonmaatregelen deed ontstaan. Dercksen: "In deze tijd zijn vakbeweging en partij in de sociaal-democratie enigszins uit elkaar gegroeid. Voor de vakbeweging gold ook toen al dat er iets tegenover dat voortdurende inleveren van loon moest staan. Zeker in de tijd dat het beter ging. Een soort vermogensaanwasdeling (VAD) dus. Die maakt dan de loonmatiging acceptabel. In Zweden heeft men wel zoiets gerealiseerd, bij ons heeft men die zaak eigenlijk laten liggen. Rond 1950 is het eventjes een issue geweest, nota bene afkomstig uit de katholieke hoek, van Romme en Van den Brink, maar het onderwerp is nooit tot inzet van politieke strijd geworden. Dat gebeurde pas onder het kabinet-Den Uyl. Diens voorstellen voor een VAD werden zwaar gemaendeerd en uiteindelijk doorgeschoven naar het volgende kabinet onder leiding van Van Agt; vervolgens is het wetsontwerp in de ijskast verdwenen."

Proefondervindelijk

Over de doelmatigheid van de geleide loonpolitiek doet Dercksen geen harde uitspraken. Strikt weten-

maatschappij is geen laboratorium", zo schrijft hij, "de effectiviteit van overheidsmaatregelen laat zich dan ook niet proefondervindelijk vaststellen." Bovendien moeten we ons niet al te veel voorstellen van het overheidsbeleid op het vlak van de industrialisatie. Dat was in hoofdzaak slechts stimulerend en voorwaardenscheppend; men trachtte de onvolkomenheden van het marktmechanisme te corrigeren, meer niet.

Corporatisme

Toch is de wijze waarop de maatregelen tot stand kwamen politiek gezien uitermate interessant. De na-oorlogse jaren waren de hoogtijdagen van het corporatieve denken: samenwerking tussen staat, kapitaal en arbeid. In "tripartite" samengestelde organen bepaalden de vertegenwoordigers van ondernemers en werknemers in samenspel met de overheid hoe het industrialisatiebeleid er uit diende te zien. Een brede consensus was zo verzekerd. Maar dit samenspel gold slechts voor een paar, zij het belangrijke, onderdelen: lonen en prijzen en de produktiviteit. Dercksen nu toont aan dat het corporatieve besluitvormingsmodel in hoofdzaak gehan-

teerd werd waar het de inzet van de factor arbeid betrof. Beslissingen over de inzet van kapitaal in het industrialisatieproces (dus bijvoorbeeld over investeringen) werden ver buiten het bereik van mogelijke werknemersinvloed gehouden. De onderlinge machtsverhoudingen noemt hij dan ook sterk a-symmetrisch.

Toekomst

Wat voor lessen zijn er nu te trekken uit de geschiedenis van het na-oorlogse industrialisatiebeleid? Onder voorzitterschap van voormalig Shell-topmanager Gerrit Wagner hebben verscheidene commissies zich in de afgelopen jaren gebogen over de noodzaak van een herindustrialisatie in ons land. Uiteraard zijn een aantal van de omstandigheden drastisch veranderd. Toch wil Dercksen, zij het niet in zijn boek ("dan was het twee keer zo dik geworden") wel wat lijnen naar de tegenwoordige tijd trekken. "Een van de dingen die je kunt concluderen gaat over de organisatie van het beleid. In de jaren vijftig is heel wat tot stand gekomen door het corporatisme, maar vaak in een specifieke vorm, namelijk zonder directe betrokkenheid van de overheid. Vooral van ondernemerszijde was (en is) men over het algemeen hui- verig voor te grote staatsbemoedening. Dat riekt dan altijd naar dirigisme en socialisme. Voor de vakbeweging is het belangrijk om te weten dat er eigenlijk op heel wat gebied zaken te doen is met de

werkgevers, mits de overheid er maar buiten blijft. Dat zag je destijds ook met de organisaties die zich met de produktiviteitsverbetering bezighielden; de financiële voorwaarden moeten door de overheid worden vervuld, maar voor de rest moeten de partners het dan maar opknappen. Dat heeft uitstekend gewerkt, en dat zou het nu ook doen. Trouwens, dit soort gedachten zijn inmiddels ook wel tot de PvdA doorgedrongen. Vanuit de Wiardi Beckmanstichting is een paar jaar geleden de fixatie van de PvdA op de "maakbaarheid" van de samenleving en op de grote rol van de staat daarin, gekritiseerd. Die kritiek werkt door in de partij. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) komt binnenkort met een advies dat ook vanuit een dergelijke redenering is opgesteld. Daar gaat het dan om de her- en bijscholingsproblematiek. Die is best op te lossen als werkgevers en werknemers er gezamenlijk aan gaan zitten, zonder dat de overheid er zich verregaand mee bemoeit. Daarmee maak je alleen maar de ondernemers kopschuwen komt er helemaal niets tot stand. Ook bij het werkgelegenheidsbeleid zijn dit soort constructies goed denkbaar." En toevallig wordt de mode van de dag, het 'besturen op afstand' dat Lubbers nu propageert, er eveneens mee gediend. Als dat geen breed maatschappelijk draagvlak is.

Wammes Bos

"Onderwijssysteem hier dodelijk voor wetenschappelijke medewerkers"

Willem Dercksen (socioloog) kwam in 1983 bij de Rijksuniversiteit Limburg in dienst. Door de toenmalige decaan Albada is hij uit Groningen naar de Maastrichtse economische faculteit gehaald om zijn proefschrift hier uit te werken. Vervolgens is hij, op eigen verzoek en wederom in het kielzog van Albada, naar de WRR in Den Haag vertrokken om deel te nemen in een onderzoeksproject. Waarom niet in Maastricht gebleven? Dercksen: "Ik wilde dat niet. Hoewel mijn werk bij de economische faculteit beëindigd was kon ik eventueel ook wel bij de juristen terecht, op de plek van Karl Dittich, toen die in het College van Bestuur gekozen werd. Maar ik vind het onderwijssysteem hier intellectueel gezien dodelijk voor de wetenschappelijk medewerkers. Het is grenzeloos frustrerend om bij zo'n onderwijsgroep te zitten en je mond te moeten houden. Dat doodt alle creativiteit. Overigens is het voor de studenten wel leuk, dat geloof ik graag. En dan het schrijven van blokboeken. Dat is een puur collectivistische bezigheid. Je moet voortdurend met de mede-auteurs compromissen sluiten over wat er in komt. Je eigen bijdrage is dan nauwelijks meer herkenbaar. Uiteindelijk leidt dit systeem ertoe dat de docenten zich minder op het onderwijs en meer op onderzoek en publiceren richten. En dat past dan weer precies in de trend van tegenwoordig, dat economisch onderzoek pas goed is als de resultaten in een Engelstalig gerenommeerd tijdschrift kunnen verschijnen. Ik vind dat onzin: men doet denigrerend over Nederlandstalige publikaties met Nederlandse onderwerpen, terwijl men toch in dit land met geld van de belastingbetaler onderzoek doet. Dan mag je ook wel eens kijken naar de relevantie van dat onderzoek voor onze samenleving. Dat er zo'n sfeer op de economische faculteit heerste, dat was voor mij een van de 'wetenschappelijke cultuurshocks' die ik ondervond toen ik uit Groningen kwam. Die andere betrof het modelmatige denken bij Algemene Economie. Iets als: het doet er niet zoveel toe of onderzoeksuitkomsten met de werkelijkheid overeenstemmen, als het maar in een model past, als het maar consistent is. Dat is een manier van denken die ik op het Sociologisch Instituut in Groningen niet tegenkwam."

Wammes Bos

Bij deze looft de werkgroep, betrokken bij de voorbereiding van een brede basisfilosofische discussie, onder verwijzing naar het U-Raadsbesluit no 1986-6 d.d. 20 februari 1986, een prijs ter grootte van f 500,- uit voor het beste, tot dusverre nog ongepubliceerde essay rondom het thema "Universiteit en Cultuur". Deelname staat open voor alle geïnteresseerden. De inzendingen dienen in omvang beperkt te blijven tot maximaal 6 pagina's, getypt A-4. Mededingers dienen hun bijdrage vóór 15 januari 1987 onder de aandacht van de jury te brengen (secretariaat: Algemene Wetenschappen, ter attentie van Mevr. M. Vara, Hoofdgebouw, Tongersestraat 53, Maastricht). Naast de uitgelofde geldprijs, worden de beste drie essays bekroond met publicatie in 'de Observant'. Zoals bij iedere prijsvraag houdt ook hier de jury, bestaande uit T. Blom, L. Boon, J. Cohen, J. Muysken en J. Wachelder, zich het recht voor de prijzen niet toe te kennen zulks in het geval dat naar haar bevinding geen der inzendingen aan het vereiste niveau voldoet. De uitslag van de prijsvraag zal in de Observant van 13 februari 1987 bekend worden gemaakt.

ESSAYPRIJSVRAAG 'UNIVERSITEIT EN KULTUUR'

Het staat natuurlijk iedere individuele deelnemer vrij om zelf uit te maken wat binnen het kader van 'Universiteit en Cultuur' de werkelijk belangrijke problemen en interessante vragen zijn. Een korte inspectie van de termen 'universiteit' en 'cultuur' kan misschien een handreiking geven. De term 'universiteit' lijkt vooralsnog weinig problemen op te leveren. Binnen de huidige Nederlandse verhoudingen verstaan we onder een universiteit: een instelling die tot taak heeft hoger onderwijs te verzorgen, wetenschappelijk onderzoek te verrichten en op basis van het aanwezige kennispotentieel dienstverlenend op te treden voor de maatschappelijke omgeving. Deze drie taken tracht de universiteit ten uitvoer te brengen grotendeels op basis van middelen die door de samenleving worden opgebracht en waarvoor 'Den Haag' de politieke eindverantwoordelijkheid heeft. We kunnen nog aanvullende kenmerken noemen op organisatie-sociologisch vlak e.d., maar voorlopig volstaat deze aanduiding.

Kultuur

Een dergelijke losse omschrijving van 'cultuur' is veel moeilijker te geven. We kunnen uit de biblio-

theek die hierover bijgeschreven is een cultuurbegrip destilleren dat varieert van alles wat 'des mensen' is (tegenover 'natuur') tot een opvatting die 'cultuur' verenigt tot kunst, liefst met een grote K. In het eerste geval wordt het knap lastig om universiteit en cultuur op een of andere wijze met elkaar te contrasteren in het tweede geval had beter 'Universiteit en Kunst' als titel kunnen worden gekozen. Ik stel voor om hier uit te gaan van de volgende definitie: Cultuur is het geheel van door een sociaal collectief gedeelde standaards waaraan de individuele leden van dat collectief zich in hun handelen oriënteren.

Wat om te beginnen opvalt aan deze definitie is de nadruk die wordt gelegd op de functie van cultuur. Cultuur heeft een oriëntatie- of 'gids'-functie. Of in een modern jargon cultuur is 'informatie'. Nu is cultuur niet het enige waaraan een handelend individu zich oriënteert. Naast alle toevallige zaken die samenhangen met de concrete situatie waarin een persoon zich bevindt, worden ook basale behoeften als honger en dorst, seksuele driften e.d. verdisconteerd. Dat zijn elementen die we gewoonlijk niet onder cultuur rekenen. Het type informatie waar het met betrekking tot cultuur om gaat, wordt in de bo-

venstaande definitie aangeduid als 'standaards', dat wil zeggen: regels of criteria die aangeven wat geëigend gedrag is. Het ligt voor de hand om hierbij in de eerste plaats aan 'moraal', 'ethiek', aan regels van sociale omgang te denken. Een cultuur omvat echter veel meer. Standaards kennen we bijvoorbeeld ook met betrekking tot kennis en beheersing van de natuur - wat kan nog als betrouwbare kennis doorgaan, hoe dient deze te worden verkregen, wat is de meest geëigende manier om natuur om te vormen, etc. Daarnaast zijn er ook standaards voor informatieoverdracht en expressie - hoe maak ik mij verstaanbaar, wat zijn 'begrijpelijke' uitdrukkingen, hoe maak ik mijn innerlijke gevoelens en ervaringen kenbaar, wat is mooi, wat lelijk, enz. Dat het telkens om 'standaards' gaat, betekent ook dat er van afgeweken kan worden. Afzonderlijke individuen en groepen kunnen met hun handelingen tegen het 'dictaat' van de cultuur ingaan. Men kan sociale normen en ethische waarden overtreden, niemand is verplicht zich aan methoden van kennisverwerving te houden of technische regels te volgen en het is altijd mogelijk om iets onbegrijpelijk te mompelen. Dat brengt ons bij een derde aspect van de definitie

van cultuur. Cultuur is niet het geestelijk privé-eigendom van een individu maar wordt ontwikkeld, overgeleverd en gedragen door sociale groepen. Precies omdat en voorzover het gaat om door een sociaal collectief gedeelde standaards levert iedere cultuur een essentiële bijdrage aan de integratie en onderlinge afstemming van het handelen van de individuele groepsleden. Tegelijk zijn culturen als de uitkomst van historische processen steeds aan verandering onderhevig. Ons culturele leven kenmerkt zich als een ononderbroken proces van aanpassing en vernieuwing.

Elite

Concentreren we ons nu op de verhouding universiteit en cultuur. Een tweetal probleemgebieden kunnen dan worden afgebakend.

Een eerste reeks van problemen start met de vraag: is vandaag de dag nog wel duidelijk wat precies de standaards zijn voor de taken die de universiteit geacht wordt te verrichten. Bestaat er binnen onze samenleving voldoende consensus over wat 'wetenschappelijk onderzoek', wat 'wetenschappelijk onderwijs' en wat 'maatschappelijke dienstver-

lening' eigenlijk inhoudt of begint op een van deze punten een zekere desoriëntatie voelbaar te worden. Ik denk bijvoorbeeld aan discussies over wat wetenschappelijk onderwijs zou moeten inhouden. Is 'Vorming' het voornaamste doel of is het om hoog gekwalificeerde beroepsopleidingen te doen? Richten we ons op de ontplooiing van het individu of op de behoeften van de samenleving? Moet de universiteit het opleidingsinstituut zijn voor de toekomstige politieke en culturele elite of staat het idee van 'hoger onderwijs voor velen' centraal? We kunnen hier nog een vraag aan toevoegen: zijn gegeven de standaards die we hanteren de verschillende taken van de universiteit nog wel met elkaar in overeenstemming te brengen?

Voorhoede

Een tweede reeks problemen kan worden ingeleid met de vraag: In hoeverre vormt de moderne universiteit niet ook een bedreiging voor onze cultuur? Op het eerste gezicht lijkt dit een merkwaardige vraag. Immers, wat is de universiteit anders dan een instelling die cultureel inhouden zowel overdraagt als produceert, zij het met name op het cognitieve vlak! Onze wetenschappelijke elite kan toch met goed recht tot de culturele voorhoede worden gerekend. Bovendien lijkt het duidelijk dat het prestige dat de moderne universiteiten genieten direct samenhangt met hun cognitieve specialisatie. Onze samenleving is bijzonder geïnteresseerd in technisch toepasbare kennis en de universiteit is een der bronnen daarvan.

Ethiek

De vraag die telkens weer opduikt is echter of de universiteit als een der pijlers van onze technologische beschaving niet tegelijkertijd een bedreiging vormt voor andere elementen van onze cultuur. Rakende ethische en esthetische standaards niet steeds meer in diskrediet, mede door een steeds verdergaande wetenschappelijking van onze ervaringswereld. Met 'technokratie' duiden we in het algemeen het idee aan dat in principe voor alle problemen van het menselijk bestaan een wetenschappelijk-technische oplossing kan worden gevonden. Is de universiteit een bolwerk van de technokratie? Is de universiteit mede verantwoordelijk voor wat we medicaliserings-therapeutiserings-juridificerings-, enz.-tendenzen noemen als evenzovele pogingen om wetenschappelijke en technische standaards van analyse en probleembeheersing toe te passen op situaties waarin mensen zich traditioneel lieten leiden door morele overwegingen en ideeën aangemaakt door individuele ontplooiing en zelfexpressie.

Anderzijds zou kunnen worden overwogen of de moderne universiteit als culturele erflater van Humanisme, de Verlichting en de 19e eeuwse 'Bildung'sidealen niet een laatste vrijhaven is voor onbeschoemde kritiek en reflexie op de positie van wetenschap en techniek in de moderne samenleving. Misschien zou men zelfs kunnen stellen dat de universiteiten een innerlijke drang bezitten de cultuur in haar volle reikwijdte te verdedigen en dat hiermee de grondslag van hun eigen bestaan in het geding is.

Met deze suggestieve rethoriek beken - lijkt de grens van wat een aankondiging van een prijsvraag nog oirbaar is, overschreden. Deemoedig overhandig ik U de pen.

Tannelie Blom

AGNIO's houden honoraria van specialisten op peil

WIE KNAPT HET ROUTINWERK IN HET ZIEKENHUIS OP ?

In de afgelopen jaren hebben er in de Nederlandse gezondheidszorg een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden, die van grote invloed zijn op de positie van de arts-assistenten. Centraal daarbij staat de werkloosheid onder artsen, en het daaruit voortvloeiende streven naar normalisering van de lange werkweken. Daarnaast speelt de stagnerende instroom van nieuwe specialisten of 'jonge klaren' door verzadiging van de markt en door onzekerheid over de inkomensontwikkeling van de gevestigde specialisten een rol. Als reactie op deze ontwikkelingen is vanaf 1980 het aantal opleidingsplaatsen gereduceerd van plusminus 3000 tot 2400 AGIO's (assistent-geneeskundigen in opleiding). Door hun wegvallen bleek het onvermijdelijk om een deel van de patiënt-gebonden werkzaamheden van de AGIO'S over te laten nemen door andere artsen die niet in opleiding waren tot specialist, de zogenaamde AGNIO's (assistent geneeskundigen niet in opleiding).

Onlangs organiseerde de Landelijke Vereniging van Assistent-Geneeskundigen (LVAG) ter gelegenheid van haar vijftienvigjarig bestaan een symposium over de invoering van een housestaff in de Nederlandse gezondheidszorg: artsen die in ziekenhuizen patiëntgebonden werk verrichten. AGNIO's en AGIO's zouden hierin een plaats moeten krijgen.

Housestaff

Nederland is een van de weinige westerse landen zonder een formele housestaff. Toch fungeren de AGIO's als zodanig en daar komen nu ook de AGNIO's bij. De LVAG presenteert haar plan voor een Nederlandse housestaff als de mogelijke oplossing van de huidige problematiek onder artsen. Ed van der Linden, specialist in opleiding en tevens voorzitter van de Maastrichtse arts-assistenten vereniging en Paul van der Lugt, voorzitter van de Capaciteitsgroep Neurologie in Maastricht waren op het symposium van de LVAG aanwezig. De opkomst van de AGNIO's bewijst volgens Van der Linden de noodzaak om in een ziekenhuis het aantal artsen af te stemmen op de hoeveelheid werk en niet op de behoefte aan specialisten of daaraan gekoppeld, het aantal opleidingsplaatsen. Zowel Van der Linden als Van der Lugt vinden dat housestaff zou moeten worden ingevoerd in alle Nederlandse ziekenhuizen. Het aantal housestaffartsen dient direct gekoppeld te zijn aan het aantal ziekenhuisbedden en de grootte van het ziekenhuis. Beiden betwijfelen echter of een housestaff uitsluitend zou moeten bestaan uit niet-specialisten: ook specialisten of artsen in algemene dienst zouden een plaats binnen een housestaff-team moeten krijgen om de begeleiding van de AGNIO's grotendeels te kunnen verzorgen.

Kwaliteitsverbetering

Binnen de medische opleiding zou de housestaff een plaats innemen tussen de basisartsopleiding en de opleiding tot huisarts, sociaal geneeskundige of specialist. De LVAG vindt dat alle basisartsen na afloop van hun opleiding tijdelijk een functie als housestaffarts moeten vervullen, alvorens wordt bekeken of ze überhaupt in opleiding mogen tot specialist, huisarts of so-

ciaal geneeskundige. Van der Linden vindt dat de opleiding tot basisarts of die tot specialist best verlengd mag worden, indien dit maar leidt tot kwaliteitsverbetering van de medische opleiding. Hij spreekt uit eigen ervaring, wanneer hij vertelt dat pas afgestudeerde artsen veelal nog niet klaar zijn voor hun taak: "Je wordt boven het diepe losgelaten met een tas vol kennis en enkele vaardigheden." Wat extra praktische ervaring met meer verantwoordelijkheid dan co-assistenten hebben kan zinvol zijn, maar Van der Linden vindt de drie jaar die de LVAG voorstelt te lang. Ook Van der Lugt ziet de ontwikkeling van housestaff als middel ter verbetering van de kwaliteit van de medische opleiding. Hij vindt echter niet dat ook specialisten in opleiding eerst drie jaar ervaring moeten opdoen in de housestaff. Deze functie zou alleen moeten worden ingevoerd voor hen die later huisarts of sociaal geneeskundige willen worden: "Deze functie is voor hen belangrijk, omdat zij zo beter vertrouwd raken met de somatische geneeskunde, die zich primair bezighoudt met klachten die zich licha-

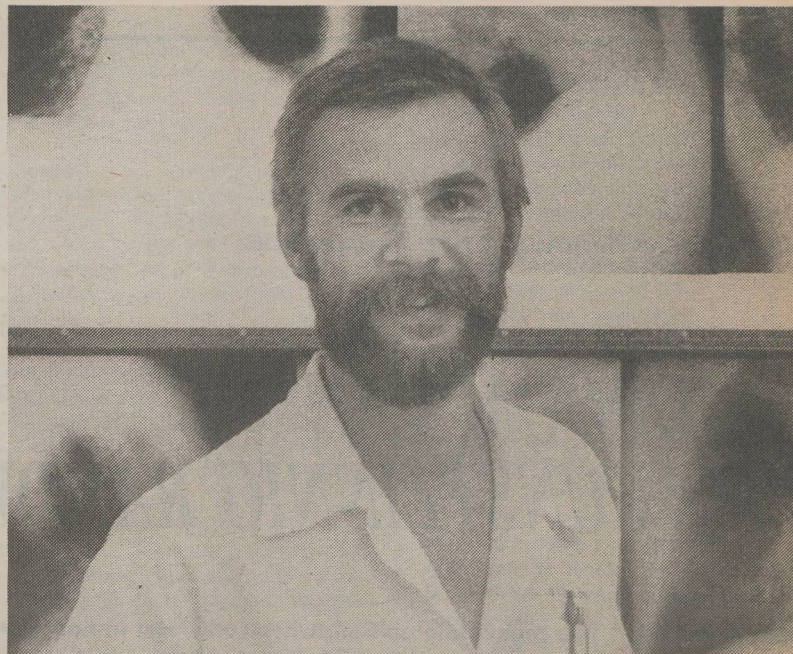
melijk uiten. Blootstelling aan zuiver klinisch denken is waardevoller dan het psychosomatisch gebeuzel van veel huisartsen." Wanneer de housestaff wordt ingevoerd, kan er volgens Van der Lugt een betere specialist worden opgeleid in dezelfde tijd. "In de vier jaar die een specialist in opleiding is, doet hij te veel routinewerk. Door dat werk af te schuiven naar AGNIO's, krijgt hij meer tijd om vakliteratuur bij te houden, ziektegevallen beter te bestuderen, te promoveren of wetenschappelijk onderzoek te doen". Van der Lugt vindt de term AGNIO overigens onjuist: "Het zijn artsen die weldegelijk in opleiding zijn, maar voor iets anders dan specialist. Het is een belangrijke leerschool voor zowel de toekomstige huisartsen en sociaal geneeskundigen als voor de specialisten in opleiding."

Reservoir

Bij een driejarige juniorstafperiode zouden ongeveer 1300 AGNIO's per jaar nodig zijn. Wanneer hierbij wordt uitgegaan van een universitaire uitstroom van 1350 artsen, zo-

Paul van der Lugt (foto: Franco Gori)

Ed van der Linden (foto: Franco Gori)

als in 1985, dan lijkt het allemaal fraai op elkaar aan te sluiten. De LVAG stelt echter tegelijkertijd dat er geen automatische doorstroming mag plaatsvinden van de housestaff naar de opleiding tot specialist, huisarts en sociaal geneeskundige. Selectieprocedures zullen uiteindelijk moeten bepalen wie in opleiding mag. Het werk van de AGNIO zou primair moeten bestaan uit dagelijkse routine werkzaamheden op een van de afdelingen binnen het ziekenhuis. In de praktijk dreigt dit echter vaak neer te komen op zaaladministratie, ontslagbrieven schrijven en wacht- en poortdienst draaien. Dit roept onmiddellijk de vraag op of de housestaff niet een reservoir dreigt te worden waar werkloze artsen tijdelijk in kunnen worden opgeborgen. Zowel Van der Linden als Van der Lugt geloven dan ook niet in een structurele bijdrage van housestaff aan de oplossing van de werkloosheid: het is volgens hen slechts een tijdelijke buffer. Van der Linden: "Je creëert een stuwmeer dat nu nog leeg is en dat zich langzaam vult, maar dat over drie jaar net zo hard overloopt als het gevuld wordt. Het is dualistisch om gebruik te maken van een pool met artsen zonder werk, om vervolgens een pool met housestaffartsen te creëren, maar aan werkloze artsen heb je helemaal niets". Van der Lugt ziet meer heil in een verdergaande reductie van het aantal opleidingsplaatsen. "Dat er zich te veel mensen aanbieden is treurig, maar we zullen dan ook wellicht naar de ontwikkeling toe moeten, dat het volgen van een studie Geneeskunde niet automatisch recht geeft op een baan. Het moet mogelijk zijn dat je bijvoorbeeld werkt als huisvrouw, terwijl je toch je doctoraal Geneeskunde of artsenbul hebt, en met veel plezier je vrije tijd besteedt aan het lezen van medische vakliteratuur, of dat je zo nu en dan eens een stukje schrijft in de Libelle". In deze context zou je volgens Van der Lugt een academische opleiding moeten zien als bijdrage aan je algemene vorming en niet allereerst als mogelijkheid om je portemonnaie goed vol te krijgen.

Inkomensverdeling

Van der Linden ziet de housestaff wel als een mogelijke bijdrage tot normalisering van de werktijden voor specialisten en specialisten in opleiding. Structureel zal men echter moeten gaan denken aan verdeling van de specialisteninkomsten en het toelaten van meer specialisten. Specialist in opleiding zijn bereid een deel van hun salaris af te staan in ruil voor vrije tijd en meer banen voor collega's, maar met name de specialisten in de algemene ziekenhuizen willen niet uit eigen broekzak bijdragen aan een betere verdeling van het werk. Van der Linden: "Een groot deel van de bespa-

ring die de housestaff kan opleveren, wordt opgeslokt doordat mensen in plaats van tachtig uur nog maar zestig of vijftig uur werken. Het geld dat daarmee gemoed is, werd voorheen nooit betaald, maar moet nu ergens vandaan komen. Noch de overheid, noch de ziektekostenverzekeraars, noch de specialisten zelf zijn bereid de kosten te dragen.

Meerkosten

Uiteraard vormen de kosten van de door de LVAG voorgestelde housestaff het mogelijke struikelblok, omdat bij een werkbelasting gebaseerd op het aantal ziekenhuisbedden de kosten van deze housestaff in de beddenprijs moeten worden opgenomen. De uiteindelijke verhoging zou echter minder dan twee procent bedragen, maar het gaat daarbij toch nog om minimaal 600.000 gulden per jaar. De LVAG gaat hierbij uit van een afname van het aantal ziekenhuisbedden tot het door de overheid nagestreefde aantal van 58.000 in 1990. Er is berekend dat in totaal 4000 housestaffartsen nodig zijn. Wie zal de financiële lasten van dit alles dragen? Van der Linden vindt dat het allemaal te mooi klopt en dat ze naar die getallen toe hebben gerekend. Het is naar zijn mening allemaal minimaal berekend en een gechargeerd plan. "Het commentaar van zowel het ministerie als van de ziektekostenverzekeraars is, dat de LVAG een aantal belangrijke zaken vergeten heeft en dat daardoor de bereikte bezuiniging overschat wordt. Bovendien zeggen alle financiers dat ze de de hieruit voortkomende meerkosten niet willen betalen: als je het geld nergens vandaan kunt halen, al is het maar een tientje, dan is het plan dus onmogelijk".

Nijmeegs model

Van der Linden noemt het Sint Radboud Ziekenhuis in Nijmegen als model voor de normalisering van de werktijden, door de invoering van een soort housestaff. "Alle arts-assistenten werken via een rouleersysteem maar vijftig uur per week. Zoals alle opleidingen een poliklinische stage kennen, zo hebben alle Nijmeegse arts-assistenten tijdens hun opleiding ook een stage 'dienstdoen'. Hoe Nijmegen echter aan het hiervoor benodigde geld gekomen is blijft onduidelijk, maar blijkbaar was het mogelijk om twintig tot vijftig uur extra arts-assistenten aan te stellen. "Het is alleen jammer dat dit praktijkvoorbeeld niet ter sprake gekomen is tijdens het LVAG-symposium", zo besluit Van der Linden.

Walter van Bree

Nieuwbouw Randwijck nog kaartenhuis

DE DROOM VAN EEN KUNSTZINNIG RANDWIJCK

Wie regelmatig op Randwijck komt, ziet in hoog tempo het nieuwe Academische Ziekenhuis verrijzen. Wie gaat zoeken naar de nieuwbouw van de universiteit, vindt nog niets. De plannen voor dit project zijn nog in het beginstadium. Het nieuwe gebouw is niet eens een kaartenhuis. Officieel moet het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen nog goedkeuring geven aan het initieel besluit, dat door de universiteit al in 1983 is ingediend. Maar volgens Dre Thewessen, hoofd van de BTD, heeft het ministerie laten doorschemeren dat die toestemming er komt.

Sinds januari van dit jaar is de dienst bezig met het maken van een bouwprogramma. Dit gebeurt in samenwerking met het externe Bureau Samenstelling Bouwprogramma's. Allereerst zijn er 75 enquêtes gehouden onder alle capaciteitsgroepen van de twee betrokken faculteiten. Zij mochten daarin hun wensen kenbaar maken, op basis van beleidsplannen, te verwachten aantallen personeelsleden en studenten. Dre Thewessen: "Je loopt natuurlijk de kans met deze werkwijze allerlei irreeële wensen en verwachtingen te creëren. Maar de gesprekken verliepen volgens een zeer strak schema en de vragen waren afgestemd op de mogelijkheden. We hebben een budget van zo'n 100 miljoen gulden en daarvoor mogen we 23.500 vierkante meter netto bouwen. In het gebouw dat nu al op Randwijck staat zit zo'n 9.000 vierkante meter en in het nieuwe Academische Ziekenhuis krijgen we nog circa 5.000 vierkante meter. Meer hebben we dus niet te verdelen."

Natuurlijk probeert iedereen het onderste uit de kan te halen. De vraag van de capaciteitsgroepen overstijgt dan ook flink het aanbod. Om al te uitbundige wensen tot reële proporties terug te brengen worden de uitslagen van de enquêtes "gezeefd". Eerst door de BTD zelf en vervolgens door drie "aspectcommissies". Deze bekijken de prognoses op de specifieke terreinen van onderwijs, onderzoek en

centrale voorzieningen en beoordelen ze op haalbaarheid. Voordat het College van Bestuur uiteindelijk zijn goedkeuring mag geven, worden de plannen ook nog eens gescreend in de Interfacultaire Bouwcommissie, een "zwaar" orgaan, waarin de bouwgemachtigde Greep namens de faculteiten. Van den Biggelaar vanuit het College, de decanen en secretarissen van de twee faculteiten en de BTD zitten. De commissie rapporteert aan de faculteitsbesturen, die weer advies uitbrengen aan het College van Bestuur.

"Het College hoeft eigenlijk alleen maar ja en amen te zeggen." Een nogal ingewikkelde werkwijze, waarbij weliswaar getracht is niemand over het hoofd te zien, maar die behoorlijk veel tijd kost. Maar tot nu toe verloopt alles volgens schema. In 1988 hoopt men met de bouw te kunnen beginnen.

Kunstenaars

Tussen alle plannemakers door zijn inmiddels ook contacten gelegd met diverse architecten. Aan de muur van de kamer van Dre Thewessen hangt een visie op het Randwijck-terrein van architectenbureau Jo Coene, een van de ontwerpers, die in de slag om het Randwijck-project hoge ogen gooit.

"Ik kan nog helemaal niet zeggen, of dit bureau het wordt. We zijn nog volop in overleg. Maar wat me aanspreekt in dit plaatje is de totaalvi-

sie. We hebben ervoor gekozen niet zonder meer een architect te nemen, die een aardig gebouw kan neerzetten. We willen, dat Randwijck leefbaar wordt. Als je op het toekomstige station uitstapt, moet je niet in een kale polder terecht komen, maar in een complex van voorzieningen, die met elkaar samenhangen, die stedenbouwkundige waarde voor de toekomst hebben." De plaat aan de wand toont dan ook brede boulevards, die de gebouwen (ziekenhuis, faculteitsgebouwen, science park) met elkaar verbinden. Parken, pleinen en waterpartijen omsluiten het geheel.

"De architect moet zijn kunstenaarschap maar laten gaan. Wij zorgen wel dat hij in de technische outillage voldoende voeding krijgt." De ontwerper krijgt, als het goed gaat, een kant en klaar pakket waarin precies staat, hoeveel ruimtes, van welke afmetingen en voor welk doel, waar moeten komen. Bij de enquête kon men kiezen uit een aantal standaard-eenheden en bovendien mocht men zeggen naast wie men heel graag of helemaal niet wilde zitten. Naast dit ruimtelijk programma wordt ook een technisch programma samengesteld. Van de soort vloerbedekking tot en met de stopcontacten staat daarin vermeld. De architect kan het zo in de computer stoppen en het skelet verpakken in een kunstzinnig jasje.

Integratie

Hoewel de nieuwbouw van het Academisch Ziekenhuis en van het faculteitsgebouw zelfstandige projecten zijn, moet een aantal zaken op elkaar worden afgestemd. "Integratie" is het sleutelwoord.

"Er zijn gezamenlijke activiteiten op het gebied van de dienstverlening, zoals de bibliotheek, proefdiervoorziening en het personeelsrestaurant, dat ook voor studenten toegankelijk moet zijn. In het ziekenhuis komen onder andere een research- en onderwijscentrum. Er is heel wat gekrakeel geweest over de eigendomsrechten van deze zogenaamde Y-factoren. Maar uiteindelijk is besloten, dat deze ten dienste moeten staan van de faculteit. Er is een Commissie van Overleg Bouwzaken, waarin universiteit en ziekenhuis participeren. Daar moet die integratie verder gestalte krijgen. Wij willen niet iets bouwen, dat alleen het verlengstuk is van het ziekenhuis, maar iets dat erop aansluit, het versterkt en complementeert, maar wel met een duidelijke eigen identiteit."

Lucia Geurts

NOG MEER HUSTINXPRIJZEN EN MILIEU-LEERSTOEL

De Maastrichtse industrieel Edmond Hustinx (1898-1984) richtte in 1961 een naar hem zelf genoemde Stichting op, ter bevordering van kunsten en wetenschappen. Nu de Stichting 25 jaar bestaat, worden aan de reeks van vijf al eerder ingestelde prijzen twee nieuwe toegevoegd. Er komt een tweejaarlijkse Edmond Hustinx-prijs voor beeldende kunst van f 50.000, en een prijs voor de wetenschap, ten bedrage van f 15.000. Deze zal elk jaar worden uitgereikt. Naast de tweejaarlijkse Peter Debyeprprijs (f 20.000), die voor werk van topkwaliteit wordt gereserveerd, is nu dus een tweede, en opnieuw aanzienlijke, prijs voor wetenschappelijk werk door de stichting ingesteld. Zij zal worden toegekend aan een (of maximaal drie) wetenschapper(s) van wie de onderzoeksresultaten "perspectieven bieden voor de samenleving". Elk jaar zal een ander vakgebied worden vastgesteld. Voor 1987 heeft men gekozen voor de geneeskunde, in het bijzonder de eerstelijnsgezondheidszorg.

De Edmond Hustinxstichting zal ook een bijzondere leerstoel aan de RL verzorgen. Daarvoor is f 10.000 per jaar beschikbaar. Op fulltime

basis zou zo'n hoogleraar f 180.000 per jaar kosten. Omdat het College van Decanen van de universiteit niet tot overeenstemming kon komen over de vraag bij welke faculteit de leerstoel zou worden ondergebracht, heeft de Stichting zelf de knoop doorgehakt en gekozen voor de economische faculteit. Indachtig de voor zijn tijd vooruitstrevende visie op het milieu van de chemisch fabrikant Hustinx heeft het Stichtingsbestuur als (voorlopige) leeropdracht geformuleerd "de zorg voor een goed leefmilieu". Hoewel dit besluit al een jaar geleden ter kennis van het faculteitsbestuur is gebracht, heeft men daar nog geen nadere invulling van de leeropdracht kunnen bedenken. De vorige decaan Van Loon beriep zich volgens de secretaris van de Stichting op de nog jonge leeftijd van de faculteit. Hij wilde een bijzondere leerstoel die goed functioneert, iets dat niet gebruikelijk zou zijn aan de RL. De verwachting is dat het nog wel een jaar of langer kan duren alvorens de economische faculteit de invulling en bezetting van de leerstoel heeft uitgewerkt.

Wammes Bos

BMC BLIJFT VOORLOPIG IN RUIMTENOOD

Er is een commissie geïnstalleerd die moet bekijken hoe de ellende van het ruimtegebrek in het Biomedisch Centrum eerlijk kan worden verdeeld zolang de nieuwbouw van de medische faculteit op Randwijck nog niet klaar is. Met "bloedstollende vaart" wil de commissie haar klus klaren. Op 1 december moet een nota met voorstellen op tafel liggen. "Dan wordt de commissie weer opgeheven", aldus de voorzitter, prof. Fré Bosman (Pathologie).

Het BMC, eertijds opgetrokken als voorlopige voorziening, barst (soms letterlijk) uit zijn voegen. Er komen telkens nieuwe groepen bij, maar niemand anders gaat weg. Voor professor Jolles en zijn brain-weefsels moet al een extra gebouwtje neergezet worden op de binnenplaats van het BMC. Noodvoorzieningen bijbouwen is een van de mogelijkheden om de problemen op te vangen. Verder zal een aantal afdelingen, die niet direct in verband staan met het laboratorium, kunnen verhuizen naar elders. Bosman denkt bijvoorbeeld aan de Abtstraat, die vrij komt als Financiële en Personele Zaken verhuizen naar de onlangs verworven gebouwen in de binnenstad. "Voor bewegingswetenschappen zijn ook mogelijk-

heden om uit te wijken naar het Groene Kruisgebouw aan de Bekanenstraat. De laboratoriumvoorzieningen blijven in elk geval in het BMC. Misschien zullen afdelingen intern wat verschuiven, effectiever gegroepeerd worden."

De commissie, die naast Fré Bosman bestaat uit de heren M. Alessie, F. Ten Hoor (BMC), H. Beyer, V. Dubois (BTD) en L. Kreukels (adviseur WTS), begint met een inventarisatie van alle knelpunten. Om haar plannen te kunnen realiseren ligt een investeringsbedrag van zo'n half miljoen klaar. De rest moet uit het lopende budget gefinancierd worden.

Lucia Geurts

Dre Thewessen (foto Franco Gori)

BULLETIN

Universiteit

Algemeen

Uitreiking Tanspenning aan J. Greep

Op donderdag 2 oktober a.s. wordt aan prof. dr. J.M. Greep de dr. J.G.H. Tanspenning van de Rijksuniversiteit Limburg uitgereikt. De uitreiking vindt plaats tijdens een openbare vergadering van het College van Bestuur die om 15.30 uur aanvangt in de aula van de RL.

De penning is aan Greep toegekend voor de verdiensten die hij vanaf 1972 als lid van de eerste kernstaf en later als dekaan (1978-1985) heeft gehad voor de opzet en uitgroei van de medische faculteit en bij de omvorming van het ziekenhuis St. Annadal tot academisch ziekenhuis. Tevens worden hiermee de inspanningen gehonoreerd die hij binnen het Network of Community-Oriented Educational Institutions for Health Sciences aan de dag heeft gelegd teneinde het Maastrichtse systeem van probleemgeïntegreerd onderwijs wereldwijd bekend te maken en uit te dragen.

Herziening kiesreglement RL

Het College van Bestuur zal aan de Universiteitsraad voorstellen doen tot wijziging van het Kiesreglement RL. Aanpassing daarvan op onderdelen is nodig door het in werking treden van de nieuwe Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (WVO) met ingang van 1 september jl.

Aan de Universitaire Adviesraad zal worden gevraagd te adviseren over het probleem van de evenredige vertegenwoordiging: het gaat daarbij om de vraag hoe veilig gesteld kan worden dat ook de kleine faculteiten in de URaad vertegenwoordigd zullen zijn. Bij de aanstaande wijziging van het Bestuursreglement RL zal de vraag aan de orde komen over de omvang van de Universiteitsraad en de verdeling van de zetels over de geleidingen. Ook moet dan de samenstelling worden bezien van de Faculteitsraad van de Faculteit de Algemene Wetenschappen. Probleem daarbij is ondermeer dat deze faculteit niet beschikt over "eigen" ingeschreven studenten. (CvB 16-9-1986)

Afscheidscollege prof. dr. W. Brouwer

Prof. dr. Wim Brouwer heeft op dinsdag 23 september in de Stadsschouwburg afscheid genomen van de RL met het college: "Vallen en opstaan". Prof. Brouwer was een van de eerste hoogleraren van de RL. Hij heeft in diverse functies meegewerkt aan de opbouw van de medische faculteit.

Om het maken van fouten door artsen zo veel mogelijk terug te dringen is het nodig, aldus Brouwer in zijn college, medische beslissingen meer te funderen op rationele overwegingen dan veelal nu het geval is. In het bijzonder pleit hij voor een systematische toetsing van het ziektebeleg, ter verificering van de diagnose en de daarop gebaseerde therapie. Elke diagnose zou moeten worden gevolgd door een prognose. In de follow-up zou de huisarts gestructureerd moeten bekijken of die prognose werkelijkheid wordt. Hij moet vastleggen welke onderzoeken hij bij een vervolcontact zal doen en hij moet criteria ter beschikking hebben om te kunnen beslissen of hij bij zijn eerdere diagnose kan blijven of niet. In de huidige praktijk vindt die

empirische toetsing van de werkhypothese van de huisarts natuurlijk al wel plaats, maar volledig ongestructureerd. Brouwer denkt aan te voren opgestelde toetsingsregels en criteria aan de hand waarvan het diagnostisch oordeel bevestigd of weerlegd wordt geacht. Hij sprak de verwachting uit dat de vakgroep Huisartsgeneeskunde op dit omvangrijke werkgebied haar aandeel zal kunnen leveren.

Promotie W. Dercksen

Willem Dercksen, tot 1 augustus medewerker van de economische faculteit en nu werkzaam bij de WRR, promoveert op vrijdag 26 september aan de RL. Promotor is prof. dr. W. Albeda. Het proefschrift heeft als titel "Industrialisatiepolitiek rondom de jaren vijftig; een sociologisch-economische beleidsstudie". Rond de jaren vijftig is door de overheid een actief industrialisatiebeleid gevoerd, dat tot in onze tijd zijn invloed doet gelden in de vorm van een gemengde industriële economie, gekenmerkt door talrijke bestuurlijke en financiële verwevingen van staat en industrie. Willem Dercksen beschrijft, analyseert en evalueert het in die jaren (1949-1963) gevoerde beleid.

Industrialisatiebeleid heeft veel facetten: loon- en prijsbeleid, fiscaal beleid, financieringsbeleid, productiviteitsbeleid, technologiebeleid, technisch onderwijsbeleid en regionaal industrialisatiebeleid. Elk facet wordt apart belicht met ruime aandacht voor de rol van de politieke partijen, werkgevers- en werknemersorganisaties op het tot stand komen van het beleid.

De jaren vijftig worden gekenmerkt door corporatisme. Het blijkt dat op het gebied van de industrialisatiepolitiek corporatistische besluitvorming alleen plaatsvond als het ging om inzet van de factor arbeid. De besluitvorming over de factor kapitaal geschiedde op gouvernementalistische wijze (de overheid besluit en voert uit) of de particularistische (de overheid besluit de behartiging van bepaalde taken over te laten aan particuliere lichamen). Vooral op de terreinen financiering en research bleek het particuliere stelsel wijdverbreid. De economische effectiviteit van het beleid is niet in zijn geheel aantoonbaar; dat impliceert niet de ineffectiviteit van het beleid. Als het genereren van consensus als criterium voor een bestuurlijk opzicht effectief beleid geldt dan vormt de industrialisatiepolitiek een bestuurlijk sterke "case" van industrialisatiepolitiek.

Afscheid P. de Rooij

Op donderdag 25 september heeft dr. P.G.M. de Rooij, hoofd van de dienst Planning, Organisatie en Bedrijfsontwikkeling, afscheid genomen van de RL.

Ter gelegenheid hiervan werd op deze dag in de Aula een studiebijeenkomst "Omgaan met de toekomst" gehouden. Voorlichtingsdagen voor aspirantstudenten aan de RL.

In november vinden op de hieronderstaande data de jaarlijkse voorlichtingsdagen voor aspirantstudenten plaats:

- vrijdag 7 november: inlichtingen over geneeskunde en gezondheidswetenschappen,
- zaterdag 8 november: inlichtingen over geneeskunde en gezondheidswetenschappen,
- vrijdag 14 november: inlichtingen over Nederlands recht,
- zaterdag 15 november: inlichtingen over Nederlands recht en economie.

Belangstellenden voor deelname kunnen zich aanmelden bij Voorlichting (uiterlijk 22 oktober). Zij krijgen tijdig algemene informatie en het programma van de voorlichtingsdagen thuisgestuurd.

Commissie interimvoorzieningen BMC

Op 9 september jl. heeft de voorzitter van het CvB de commissie Interimvoorzieningen BMC geïnstalleerd. Deze commissie bestaat uit een voorzitter (F. Bosman), twee leden (M. Alessie en F. ten Hoor), een secretariaat (H. Beijer en V. Dubois) en een adviseur (L. Kreukels). De taakomschrijving van de commissie is als volgt:

1. het doen van voorstellen aan het CvB omtrent wijzigingen in het beheer van de voorzieningen, die reeds aanwezig zijn of gerealiseerd zullen worden. Adviezen omtrent verhuizingen uit het BMC naar andere locaties zijn hierbij inbegrepen.
2. het doen van voorstellen aan het CvB betreffende aanpassingen en verbouwingen die het gevolg zijn van veranderingen in beheer. Hierbij dient met een aantal randvoorwaarden rekening te worden gehouden.

Het werkgebied omvat de gebouwen het BMC c.a.: het pand Becanusstraat 9 (het voormalig groene kruisgebouw) en het pand Annalaan 60 (het voormalig ZZL-pand). Gezien de nog beperkte gebruiksduur van het huidige BMC -in 1991 zal de verhuizing naar Randwijk plaatsvinden- zullen de voorstellen v.w.b. de interimperiode een definitief karakter hebben. De commissie Interimvoorzieningen BMC streeft ernaar haar werkzaamheden in november a.s. af te ronden.

10 jaar DIV

Het is deze maand 10 jaar geleden dat de Dienst Informatieverwerking werd opgericht. De dienst wil dit vieren met hen die gedurende deze periode gebruik hebben gemaakt van de door de DIV geleverde diensten. Tevens is er dan gelegenheid om afscheid te nemen van het diensthoofd ir. J.J. Jager die een benoeming heeft aanvaard als hoofddocent informatica bij de Faculteit der Algemene Wetenschappen i.o.

Dit tweede lustrum wordt gevierd door de gebruikers in de vorm van enkele demonstraties en lezingen een inzicht te geven in recente ontwikkelingen op automatiseringsgebied. Op 1 oktober kunt u gaan kijken in zaal 1.631 en 1.633 in het Biomedisch Centrum van 9.30 tot 12.30 uur naar demonstraties en voorlichting over apparatuur van de firma's:

- Apple:
  - apparatuur en programmatuur voor DeskTop Publishing
  - diverse grafische toepassingen met een Macintosh pc.
  - demonstratie van de nieuwe van de nieuwe Apple II GS.
- Olivetti:
  - demonstraties van verschillende populaire toepassingspakketten zoals Dbase III, WordPerfect, Lotus 1-2-3 op de verschillende modellen van de eenvoudige M19 tot de krachtige M28 pc.
- Sun:
  - gedurende de afgelopen jaren is er een geheel nieuwe zeer krachtig type single-user systemen voor veeleisende grafische toepassingen op de markt verschenen. Als exponent van deze zg. Workstations wordt een van de nieuwste Sun-systemen gedemonstreerd.

Itoh:

- Als alternatief voor de nieuwe DEC VT-224 en VT-241 terminals zullen de goedkopere CIT-224 en CIT-241 worden gedemonstreerd.

Daarnaast kunt u kennismaken met het pakket Obligatio, een programma voor het trainen van juridische vaardigheden. Deze voorlichting wordt verzorgd door het WTS (Transferpunt RL). Demonstratie van de mogelijkheden van het European Academic Research Network (EARN) voor het versturen van berichten en gegevensbestanden naar universiteiten in Europa en de USA.

Van 14.15 tot 15.15 uur worden een tweetal lezingen gehouden door deskundigen van de firma DEC. W.J. van der Veldt zal spreken over de behoefte aan integratie van decentrale systemen, de noodzaak van netwerken en organisatorische aspecten van automatisering. Ch. van der Hoeven houdt een inleiding

over het gebruik en de faciliteiten van Grafische Workstations, m.n. gericht op het nieuwe GPX VAX-workstation. Van 15.30 tot 17.00 uur worden een aantal demonstraties verzorgd.

Belangstellende deelnemers kunnen daarbij ook zelf met deze apparatuur experimenteren. Na afloop van deze dag wordt u uitgenodigd voor een borrel in "de Preuvertij". Deze borrel vormt tevens het informele afscheid van ir. J.J. Jager.

Ziekentfondsverzekering

Er is onlangs een wijziging aangebracht in het Besluit medeverzekering ziekentfondsverzekering in verband met de inwerkingtreding van de Wet Studiefinanciering. Deze wijziging houdt in dat studenten die recht hebben op een basisbeurs en wier ouders in het verplichte ziekentfonds verzekerd zijn, gratis mee-verzekerd kunnen zijn. De onderhoudsplicht, die in het verleden gold voor het gratis mee-verzekerd zijn, is komen te vervallen. De studenten kunnen mee-verzekerd zijn tot hun 27e jaar.

Een fijn bericht voor vele studenten. Indien deze studenten thans een particuliere verzekering hebben afgesloten, dan moeten ze die opzeggen.

Spaghetti proeven

Bij de vakgroep Interne Geneeskunde wordt een onderzoek gedaan naar de smaakwaardering van verschillende soorten spaghetti. Hiervoor zoekt de vakgroep een aantal personen die de spaghetti willen proeven. Van de proevers wordt verwacht dat zij 6 kleine porties bereide spaghetti (a 5 gr.) op smaak beoordelen. De smaaktest zal plaatsvinden op donderdagmiddag 9 oktober in vergadercentrum de Arc (nabij het Acad. Ziekenhuis Maastricht). De benodigde tijdsduur per proever zal ongeveer 30 minuten bedragen. Na afloop is er koffie en thee met vlaai.

Interesse? Neem dan telefonisch contact op met: Frank Elbers of Marjo de Kler, tel. 862984 (overdag) of 217658/620707 ('s-avonds).

Mededelingen Tafelstraat 13

Agenda:
Toneel: het voorbehoud ten aanzien van deze groep kan worden opgeheven. Mechteld Prins (Toneelacademie) is bereid om de regie te doen en deze groep te begeleiden. Interesse om mee te spelen? Kom dan naar de infomiddag op vrijdag 26 september van 16.00 tot 18.00 uur.

Vrijdag 26 september: start van de co-assistentengroep. Er is nog plaats. Zondag 28 september 19.00 uur: Viering in de Celbroederskapel (ingang via de tuin van Brusselsestraat 38 of de Celbroedersgang). Pim Ligtfoot gaat voor.

Maandag 29 september 20.00 uur: Start van de achtervolgingsploeg van de serie lezingen over "het onbhagen in de cultuur" (georganiseerd door de basisvoorziening wijsbegeerte). Deze keer loopt deze achtervolgingsploeg vooruit op de dingen die komen gaan. M.m.v. Tannele Blom. Wie zich opgeeft krijgt materiaal voor de eerste keer toegestuurd.

Dinsdag 30 september 20.00 uur: Open avond waarop het thema "psychiatrie" centraal staat. Gedraaid wordt de video-film "de binnenkant.... een tocht met hulpverleners door het doolhof van voorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg". De film is gemaakt in opdracht van de stichting Pandora te Amsterdam. Deze stichting stelt zich ten doel "het bevorderen van een betere positie van cliënten en ex-clieënten van de geestelijke gezondheidszorg" en geeft daarom voorlichting en informatie. Als gast is bij het nagesprek aanwezig Leon Rykskens, psychiater bij het RIAGG te Maastricht.

Woensdag 1 oktober 16.00 uur: Start van de groep "geloof en wetenschap"; een lastige verhouding gezien uit de invalshoek van het wereldbeeld van beide. M.m.v. prof. Henk ten Have.

Woensdag 1 oktober 20.00 uur: Start van de groep over "Islam, bedreiging of verrijking?" m.m.v. Peter Nieskens.

Deze rubriek "Bulletin" wordt verzorgd door de dienst Voorlichting. Officiële mededelingen en interessante berichten voor de universitaire gemeenschap kunnen, getypt op speciale kopijbladen, ter opname aangeboden worden bij de redacteur van deze rubriek Frank Speet, kamer 304, of bij het secretariaat van Voorlichting, kamer 310 (beide in het Jezuietenklooster). Daar is ook kopijpapier te verkrijgen. Mededelingen en berichten moeten UITERLIJK OP VRIJDAG VOOR 12 UUR schriftelijk ingeleverd worden ten behoeve van het nummer van Observant dat de week daarop verschijnt. De dienst Voorlichting behoudt zich het recht voor berichten in te korten, te wijzigen of niet meteen op te nemen. Voor informatie: Frank Speet, toestel 319.

Lezingencyclus homosexualiteit en wetenschap

De werkgroep lesbische en homostudies Tilburg, verbonden aan de Katholieke Universiteit Brabant, organiseert in de maanden september, oktober en november een lezingencyclus rond het thema "homosexualiteit en wetenschap".

In vier lezingen zal een indruk worden gegeven van de relatie tussen homosexualiteit en verschillende wetenschapsgebieden. De film bij de cyclus laat zien waartoe homohaar kan leiden.

Het programma is als volgt:

- 9 oktober Film: The times of Harvey Milk
- 20.00 uur zaal PZ 12
- 23 oktober Judith Schuyf: Homosexualiteit door de eeuwen heen
- 20.00 uur zaal AZ 6
- 12 november Lex van Naerssen: Homosexualiteit als identiteit
- 20.00 uur zaal AZ 6
- 27 november Petra Veeger: Beeld van de lesbienne in de 20.00 uur Nederlandse literatuur 1945-1965
- zaal AZ 6

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Monique Anthonio, tel. 013-355779 of Anneke Smit, tel. 013-636611.

Vredesweek '86

In de vredesweek, van 22 tot en met 27 september zijn er worden in Maastricht allerlei activiteiten georganiseerd. Op vrijdag 26-9 vanaf 20.00 uur is er een vredesmanifestatie in het voormalig Berghmans-gebouw, Bredestraat 19.

Gastspreekers zijn Sienie Strikwerda (voorzitter Komitee Kruisraketten Nee) en dr. Latex (voorzitter K.I.K. Vredescomitee uit Warschau Polen). De muziek wordt verzorgd door de "Yoweto Cats". De organisatie is in handen van het Maastrichts Vredesplatform. Voor kaartjes en inlichtingen: Vredesburo, Cortenstraat 4, tel. 213841. Op zaterdag 27-9 wordt er een vredesfietsstocht gehouden langs militaire objecten. De start is om 13 uur vanaf het Emmapplein in Heerlen. Opgave kan ook via het Vredesburo.

Om 16.00 uur op dezelfde zaterdag worden er ballonnen met vredeswensen van grote en kleine mensen opgelaten. Dit gebeurt op de Kleine Staat. De organisatie hiervan is in handen van Vrouwen voor Vrede.

Cursus vredesproblematiek

Het Maastrichts Vredesplatform organiseert vanaf 7 oktober op 7 dinsdagavonden een inleidende cursus vredesproblematiek. De cursus bevat de volgende onderwerpen:

- wapenwedloop, machtsevenwicht en ontwapening: door Michiel van Meyneveldt, generaal b.d. en lid van de vredesbeweging;
- vooroordelen en vijandbeelden: door Steven Radstake, psychiater en lid van de Ned. Vereniging voor Medische Polemologie;

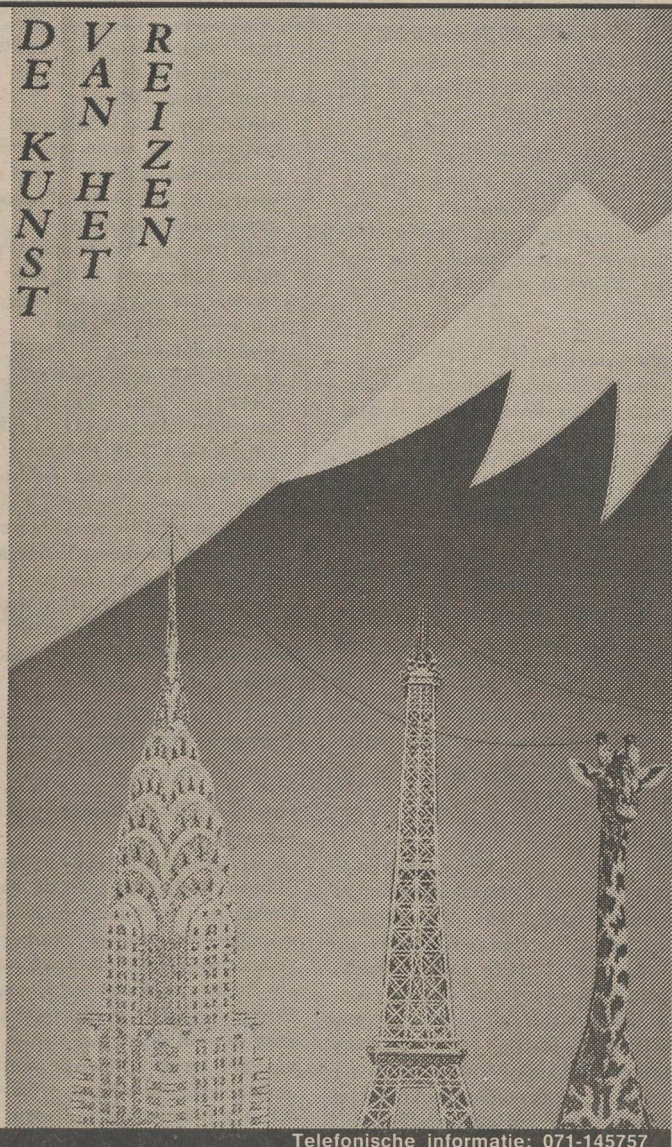

N
B
B
S

D
E
K
U
N
S
T

V
A
N
R
E
I
Z
E
N

HEERLEN: Dr. Poelsstraat 24
MAASTRICHT: Wycker Brugstraat 25

Telefonische informatie: 071-145757

Ik ben niet de enige die op wintervakantie gaat, dus reken maar dat ik op tijd start.

Ik ben bij de ABN.

In onze koffie-shop kunt u iedere dag zeker twee verschillende soorten hartig gebak proeven, zoals preitaart, champignontaart, courgettetaart of pizza.

Uiteraard zijn er ook belegde broodjes, saucijzenbroodjes of kaasbrioche's.

Verder is er een gezellige leesafel met veel literaire bladen ter uwer beschikking.

Iedere dag minstens zeven soorten verse vlaaien in diverse groottes.

Open: zondag van 10.00-14.00 uur, maandag van 8.00-18.00 uur, dinsdags gesloten, overige werkdagen van 8.00-18.00 uur.

Stationstraat 5
6221 BM Maastricht

Maak nu alvast plannen voor uw wintervakantie. Naar de zon of naar de sneeuw, kort of lang, de nieuwe gidsen liggen voor u klaar bij de reisverkopende kantoren van de ABN. Het behulpzame vertrekpunt voor uw vakantie, waar u niet alleen de reis regelt maar ook de rest: de reisverzekering, vreemd geld, de reischeques. Alles handig op één adres. Daar maakt u de beste start nu de keus nog groot is.

ABN Bank

Boekhandel Leiter-Nypels

DE MAASTRICHTSE
UNIVERSITEITS-BOEKHANDEL

Wolfstraat 12
6211 GN Maastricht

tel. (043) 252666*
telex 56173 leiny nl.

BULLETIN

- politieke systemen en structuren: door prof. Theo van Boven, Maastricht;
 - ontwikkelingssamenwerking en solidariteit: door drs. Jan Pronk, oud-minister van ontwikkelingssamenwerking;
 - uitputting van grondstoffen en milieuvernieuwing: door drs. Harrie Winterracken, medewerker Centrum voor Vrede en Ontwikkelingssamenwerking Maastricht;
 - conflicten, vredesbeweging en vredesacties: door Tof Thissen, medewerker Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking Roermond;
 - vredesonderwijs/-opvoeding in de praktijk: door Fred van Hoof uit Leuven, auteur "Vredesonderwijs/-opvoeding in Nederland".
 Iedereen kan aan de opleiding deelnemen voor f 25,-. Aanmelding en inlichtingen: Vredesburo, Cortenstraat 4, Maastricht tel. 213841 of 632885.

Cursussen HTP

De Hogeschool voor Theologie en Pastoraat organiseert tijdens het studiejaar 1986/1987 een aantal post-academische cursussen. Over deze cursussen getiteld "Jezus en de parabellen", "Pastor en spiritualiteit", "Katechese en parochie" en "Pastor en eucharistie" is informatie te verkrijgen bij de HTP, Secretariaat PAO, Postbus 4406, 6401 CX Heerlen of tel. 045-718520.

Audities lustrumtournee Nederlands Studenten Orkest

In 1987 gaat het NSO voor de 35-ste keer op tournee. Alle studenten aan de Nederlandse universiteiten en hogescholen, die op goed niveau muziek maken en die drie weken lang een onvergetelijke tijd willen hebben, worden van harte uitgenodigd deel te nemen aan de audities. Traditiegetrouw komt de opbrengst van deze lustrumtournee weer geheel ten goede van onze gehandicapte medestudenten.
 Op het programma staan een opdrachtcompositie van Willem Breuker, het eerste vioolconcert van Prokofiev en de vijfde symfonie van Tsjajkovsky. Soliste is Marin Mars. De dirigent in 1987 is Roland Kieft.
 De audities zullen in de volgende plaatsen gehouden worden: 6 oktober Amsterdam, 7 oktober Groningen, 8 oktober Utrecht, 13 oktober Leiden en 14 oktober Eindhoven. Voor aanmelding en informatie: Sanneke Lulofs 030-940091 of Annoesjka Cabo 020-731150.

N.V.I.H.-COC

Activiteitenagenda voor oktober 1986:
 Woensdag 1 oktober om 20.00 uur is er een bijeenkomst voor werkers en studenten in de gezondheidszorg.
 Dinsdag 14 oktober om 20.15 uur drs. Judith Schuyf van homostudies Utrecht houdt een lezing met lichtbeelden over het lesbische leven in Berlijn in de jaren '20.
 Dinsdag 28 oktober om 20.15 uur video-film keuze avond.
 Elke dinsdagavond is het Café geopend vanaf 20.00 uur.
 Elke woensdagavond is er vanaf 20.00 uur een speciale jongerenavond.
 Het COC is verder geopend en telefonisch bereikbaar elke dinsdag en woensdagmiddag van 14.00-17.00 uur en op woensdagavond van 21.00-22.30 uur.
 Dan is er ook de AIDS-Infolijn: tel. 218337.

Sjaranski spreekt in Amsterdam

Het Solidariteitscomité voor Joden in de Sovjet-Unie houdt op maandag 29 september een manifestatie in Amsterdam om de aandacht te vestigen op de 400.000 joden die de Sovjet-Unie niet mogen verlaten. Om 20.00 uur vertrekt een fakkeloptocht vanaf de Dokwerker, J.D. Meyerplein naar de Dam. Nathan

Sjaranski, die op 11 februari jl. in Berlijn geruild werd tegen een spion nadat hij 9 jaar gevangen gezeten had in de Sovjet-Unie vanwege zijn wil te emigreren, zal dan een toespraak houden. Voor informatie: de Nederlandse gespreksgroep voor Joods Wetenschappers in de Sovjet-Unie, secretariaat tel. 020-422967.

Onderwijs

Cursussen

Vanwege de bijzondere leerstoel Wijsbegeerte met betrekking tot de katholieke levensbeschouwing (Radboudstichting) wordt onderwijs verzorgd door dr. H. ten Have. Er zijn twee facultatieve cursussen:

1. cursus geloof en wetenschap: dit studiejaar gewijd aan het thema wereldbeelden. Daarbij zullen filosofische opvattingen aan de orde komen van o.a. Augustinus, Teilhard de Chardin, Wildiers, Girard, Prigogine en Toulmin. Op woensdag van 16.00 tot 18.00 uur, tweewekelijks in de Tafelstraat 13, vanaf 1 oktober;
2. cursus filosofie en ethiek in de gezondheidszorg. Het eerste semester is er een serie colleges in de filmzaal van het Jezuiten klooster aan de Tongersestraat op vrijdag van 9.00 tot 11.00 uur, vanaf 10 oktober wekelijks (met uitzondering van 24 en 31 oktober). Het tweede semester is er een werkgroep over ethische casuïstiek aan de hand van het boek van William E. May: "Human Existence, medicine and ethics. Reflections on human life." Franciscan Herald Press, Chicago 1977. Op vrijdag van 9.00 tot 11.00 uur vanaf 9 januari.

VACATURES

Voor de volledige gegevens van deze vacatures verwijzen wij u naar Marjo Zwamburg, dienst Personele Zaken t.st. 339.

Interne vacature 157

De afdeling Personeels- en salarisadministratie van de dienst PZ zoekt een

SPD-er m/v

Belangrijkste taken:
 - het registreren en bewaken van de personeelsformaties van faculteiten en diensten;
 - het rapporteren aan faculteitsbesturen en het CvB over de formatie-ontwikkeling;
 Belangrijkste vereisten:
 - diploma SPD I en II of een HEAO-opleiding, bedrijfsseconomische of bedrijfsadministratieve richting;
 - tenminste vijf jaar ervaring op het gebied van financiële administratie;
 Inlichtingen over deze functie kunnen worden ingewonnen bij het hoofd van de dienst Personele Zaken, drs. L. Leunissen, tel. 888331.

Interne vacature 163

Bij het bureau Onderwijs van de FdGW is vacant de functie van

medewerker m/v

Belangrijkste taken:
 - verzamelen en verwerken van examengegevens;
 - beheren studiedossiers;
 - secretariaat van de Examencommissie;
 Belangrijkste vereisten:
 - VWO of daarmee vergelijkbare opleiding;
 - enige jaren ervaring in administratieve richting en/of minstens 2 jaar ervaring in soortgelijke functie;

Informatie over deze functie kan worden ingewonnen bij mw. A. Schmitt-Muit, t.st. 237, of de heer E. van der Meulen, t.st. 253.

Interne vacature 164

Bij het bureau Onderwijs van de FdGW is vacant de functie van

administratief medewerker m/v

met een werktijdsfactor van 0.5 fte voor de periode tot 1 januari 1987.
 Belangrijkste taak:
 - algemene en secretariële ondersteuning
 Belangrijkste vereiste:
 - MAVO/HAVO of daarmee vergelijkbare opleiding;
 Inlichtingen over deze functie kunnen worden ingewonnen bij mw. A. Schmitt-Muit, t.st. 237 of de heer E. van der Meulen, t.st. 253.

Interne vacature 165

Bij het secretariaat van de vakgroep Economie van de Gezondheidszorg is vacant de part-time functie van

administratief medewerker m/v

met een werktijdsfactor van 0.8 fte.
 Belangrijkste taken:
 - veel typewerkzaamheden (van schrift en van band) in het Nederlands en Engels;
 - postverzorging, registratie en distributie;
 Belangrijkste vereisten:
 - MAVO/HAVO;
 - goede typevaardigheid;
 Inlichtingen over deze functie kunnen worden ingewonnen bij mw. B. Kerbusch, secretaresse van de vakgroep.

Interne vacature 158

Bij de vakgroep Huisartsgeneeskunde wordt gezocht een

student-assistent m/v

voor 2 eenheden voor de periode tot 1 september 1987.
 Belangrijkste taak:
 - inventariseren en categoriseren van scripties, geschreven door huisartsen in opleiding tot huisarts.
 Belangrijkste vereiste:
 - ervaring met literatuuronderzoek.
 Inlichtingen over deze functie kunnen worden ingewonnen bij V. Dubois, tel. 882222, t.st. 273/282.

Interne vacature 159

Voor een periode van drie maanden wordt een

student-assistent m/v

(4 eenheden) gezocht door het Instituut voor Geneesmiddelen, Veiligheid en Gedrag.
 Belangrijkste taak:
 - het assisteren bij gegevensverzameling, -bewerking en -verwerking ten behoeve van het project "de invloed van antihistaminica op rijvaardigheid".
 Vereisten:
 - kennis van de (multivariate) statistiek;
 - ervaring in het omgaan met patienten-/proefpersonen.
 Inlichtingen zijn te verkrijgen bij drs. W. Riedel, tel. 887777 t.st. 243 of 272.

Interne vacature 160

De vakgroep Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch zoekt een

onderzoeksassistent m/v

met werktijdsfactor 0.5 fte.
 Belangrijkste taken:
 - verzamelen en bewerken van onderzoeksgegevens;
 - verzorging van het onderzoeksarchief.
 Belangrijkste vereisten:
 - HAVO/VWO-opleiding (met wiskunde);
 - Computer-ervaring.
 Inlichtingen bij: mw. T. de Vries, tel. 882222 t.st. 303.

Interne vacature 161

De vakgroep Cardiologie zoekt een

informaticus m/v

Belangrijkste taak:
 - toezien en zorg dragen dat het computerprogramma dat gebruikt wordt bij een bepaald onderzoek, zo flexibel is dat koppeling met andere gegevens mogelijk is.
 Vereist:
 - MEAO-opleiding met informatica in het eindexamenpakket.
 Inlichtingen bij: Brugada, tel. 862114.

Interne vacature 162

De vakgroep Epidemiologie vraagt een

onderzoeksassistent m/v

met een werktijdsfactor 0.5 fte.
 Belangrijkste taak:
 - assisteren bij de voorbereiding, de uitvoering en de analyse van onderzoek uitgevoerd door de wetenschappelijke medewerkers van de vakgroep.
 Vereisten:
 - opleiding minimaal VWO;
 - basiskennis van de statistiek;
 - ervaring met BMDP of SPSS.
 Inlichtingen zijn te verkrijgen bij: F. Sturmans, t.st. 152.

CONGRESSEN

Studiedag "het grijze circuit"

De vakgroepen Beleidswetenschap en Economie van de Gezondheidszorg organiseren in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Gezondheidswetenschappen een studiedag over de structuur en het functioneren van externe adviesorganen in de gezondheidszorg.
 De studiedag vindt plaats op woensdag 19 november in de aula van de RL (Jezuiten klooster). De kosten zijn f 95,- (studenten f 40,-) inclusief informatie-map en lunch. Voor informatie en aanmelding voor 25 oktober: secr. vakgroep Beleidswetenschap, mw. Grummer, tel. 254550, t.st. 12.

Congres mensenrechten

De Katholieke Universiteit Brabant houdt op 6 en 7 november een congres over mensenrechten. Op donderdag 6 november is het thema "Mensenrechten algemeen" en op vrijdag 7 november "Mensenrechten en universitair buitenlands beleid". Sprekers op dit congres zijn o.a. prof.dr. T.C. van Boven, mr. Jan Nico Scholten en prof. mr. W.J. Slagter.
 Onderwerpen als de mensenrechtensituatie in het algemeen, actuele situaties, de situatie in Nederland, de wijze waarop in het westen de situatie van de men-

senrechten in andere systemen wordt beoordeeld en de rol van de universiteiten zelf in het mensenrechtenbeleid zullen op dit congres centraal staan.
 De congreslezingen zijn voor iedereen gratis toegankelijk. Aan lunch en warme maaltijd zitten wel kosten verbonden. Het is mogelijk om voor een van de congresdagen afzonderlijk in te schrijven. Voor informatie en inschrijving: Studium Generale, Katholieke Universiteit Brabant, Hogeschoollaan 225, Tilburg of tel. 013-662266.

Sport

Mededelingen LV&S

- Wijziging plaats en tijd korfbaltraining LV&S: vanaf heden vindt de korfbaltraining plaats in sporthal "de Heeg" op donderdag van 17.30 tot 19.00 uur.
- 10 oktober: RL-mini-triathlon. Inlichtingen: bureau LV&S.
- Gebruikersraad LV&S vraagt met ingang van 1-1-87 t/m 31-12-89 een studentlid. De Gebruikersraad LV&S heeft tot doel:
- het CvB en de URaad al dan niet gevraagd te adviseren omtrent beleidsaangelegenheden op het gebied van lichamelijke opvoeding en sport;
- advies uit te brengen naar de eerstverantwoordelijke medewerker betreffende de uitvoering van het programma LV&S.

Samenstelling Gebruikersraad: deze bestaat uit 10 personen:
 - voorzitter bestuur LUSS;
 - voorzitter Commissie studentenvoorzittingen van de URaad;
 - 4 leden uit de kring studenten RL.

Potentiële kandidaten kunnen contact opnemen met bureau LV&S, René Verster, kamer 006, t.st. 213 of 214.
 - Wijziging volleybalprogramma: volleybal maandag: inschrijven voor beginnerscursus bij bureau LV&S, door Jos op den Camp in MAVO Scharn van 19.00 tot 20.00 uur.
 Volleybal woensdag wordt recreatie van 20.00 tot 21.30 uur.
 Volleybal donderdag wordt dames niveau 1 van 19.00 tot 20.15 uur, heren niveau 1 van 20.15 tot 21.30 uur. Veranderingen gaan per oktober 1986 in.
 - Volleybal nachttournoi: bij voldoende deelname (10 teams) zal op 8 oktober a.s. vanaf 23.00 uur het nachttournoi volleybal starten.

Studentenhuis „In de Fortuyn”

Boschstraat 97, links van de St. Matthiaskerk.

* Aldaar zijn gevestigd het **R.K. Studentenpastoraat Maastricht** en de **R.K. Studentenvereniging Servatius**. Telefoon 043-211126. Secretariaat open: 9.30-12.30 uur.

* In het studentenhuis zijn ingericht: een grote **conversatiezaal** met o.a. bar, TV en piano, een ruime **leeszaal-bibliotheek** (ook open voor vrije studie), een **kapel** voor meditatie en kleinere **ruimten** voor gespreksgroepen.

* Het Studentenhuis biedt graag de **gehele dag gastrijheid** aan alle studenten van Universiteit en HBO-instellingen, ongeacht hun levensovertuiging.

* Elke zondagmorgen om 10.30 uur en donderdagavond om 19.30 uur is er een **Eucharistieviering** voor studenten. De studentenpastor is de gehele week bereikbaar voor persoonlijke gesprekken.

Het Studentenhuis „In de Fortuyn” is een open huis

BULLETIN

Inschrijven á f 10,- per persoon bij bureau LV&S voor 3 oktober. Let op de publicator bij bureau Sport of het tournooi zal doorgaan.

Op 15 oktober start de interne volleybalcompetitie. Sportkaarthouders gratis. Introducties f 25,- per jaar. Inschrijven voor 8 oktober bij bureau LV&S.

NSK-wielrennen

Op zondag 14 september is met groot succes de NSK-wielrennen op het St. Pietersbergparcours georganiseerd. Zowel in de categorie licentiehouders als in de categorie niet-licentiehouders was het aantal deelnemers boven verwachting hoog.

Uitslagenlijst:
niet-licentiehouders: 1. Martin Engelen (HEAO-Arnhem)
heren 2. R. Poels (TU-Eindhoven)
3. Wim Hofstede (TU-Delft)
licentiehouders: 1. Jelle Vrijzen (KU-Nijmegen)
heren 2. S. Wartena
3. Gino Jansen (Soc.Acad. Sittard)
licentiehouders: 1. Caroline Dijkam (VU-Amsterdam)
dames 2. Ingrid Donders (KU-Tilburg)

Jongerejaars sporttoernooi Drienerlo

Op 23 en 24 oktober vindt op en rondom het sportcomplex van de TU-Enschede het voormalige ESTD, tegenwoordig JSTD plaats. Er zal in de volgende takken van sport gestreden worden om de hoogste eer: zaalvoetbal, zaalvoetbal, volleybal, tafeltennis, zwemmen, waterpolo, basketbal en badminton.
Geïnteresseerde 1e en 2e jaarsstudenten die nog f 25,- overhebben kunnen zich opgeven tijdens het LUSS-info-uurtje, kamer 028, dinsdag, woensdag of donderdag tussen 12.30 en 13.30 uur.

Vacature bestuurslid

Voor het bestuursjaar 86-87 heeft de Limburgse Universitaire Studenten Sportstichting nog een bestuurslid nodig om de zaak te complementeren. Geïnteresseerden kunnen, liefst zo spoedig mogelijk, contact opnemen met Rob Boersma, voorzitter LUSS, tst. 214.

Geneeskunde

Onderwijs

Oriëntatie eerste lijn voor eerstejaars studenten

Voor de eerstejaars studenten van de FdG worden ook dit jaar weer oriëntatiedagen in de eerste lijns gezondheidszorg georganiseerd. Deze Oriëntatie Eerste Lijn (OEL-1) vindt plaats op woensdagen in de periode van 19-11-86 tot 15-04-87 (blok 1.3 t/m 1.5). De OEL-1 is onderdeel van het zogenaamde 2e stroom-onderwijs (TSO). Alle eerstejaars geneeskunde-studenten oriënteren zich in totaal 5 dagen bij 4 disciplines uit de eerste-lijns-zorg, te weten 2 dagen bij een huisarts, 1 dag bij de gezinsverzorging, 1 dag bij een maatschappelijk werkende en 1 dag bij een wijkverpleegkundige.

De globale doelen van de oriëntatie zijn:
- kennis maken met de werkwijze, attitude en werkomstandigheden van huis arts, maatschappelijk werkende en wijkverpleegkundige;
- kennis nemen van klachten, vragen of problemen waarmee patiënten-/cliënten deze hulpverleners raadplegen;

- kennis nemen van samenwerkingsaspecten in de eerste-lijns-zorg. Deze oriëntatiedagen worden in de TSO-groep, samen met de facultaire begeleider voorbereid en nabesproken. Deelname aan zowel de voor- en nabespreking als aan de oriëntatiedagen is verplicht.

Alle studenten moeten de OEL-1-dagen volgen. De deelname aan dit onderwijsprogramma maakt deel uit van de eis voor het verkrijgen van de propaedeuse. De betreffende woensdagen (zie op je rooster bijeenkomsten 2e stroom) mogen niet besteed worden aan andere onderwijsactiviteiten.

Vanaf medio oktober zullen de werkboeken OEL-1 gratis te verkrijgen zijn bij de onderwijsinformatiebalie, kamer 025 Jezuiten klooster (begane grond). Studenten zullen door de planningsgroep en/of hun groepsbegeleider tijdig worden geïnformeerd over de gang van zaken rond de Oriëntatie Eerste Lijn. De OEL-1 is voorbereid door de planningsgroep bestaande uit G. Brouns, Klinische Psychiatrie, J. Koch, Klinische Psychiatrie (secretaresse), H. Smets, Klinische Psychiatrie (coördinator), J. van Thiel, Huisartsgeneeskunde. Diegenen die belangstelling hebben voor de uitkomsten van de evaluatie OEL-1 studiejaar 85/86 kunnen deze opvragen of inzien bij de secretaresse van de planningsgroep Jolanda Koch, Klinische Psychiatrie Vijverdal tel. 633444 tst. 2084.

Co-beraad

Voor de 4e jaars die vragen hebben over het verloop van het 5e en 6e jaar wordt op vrijdag 3 oktober een "Ko-opavond" georganiseerd in de KOKO-kroeg (filmzaal) met als thema "Ervaringen van frisse co's". Er wordt gesproken over vragen als: wat moet een co-assistent allemaal doen, hoe zit het organisatorisch in elkaar, hoe zijn de stages opgebouwd, wat komt er in de plaats van bloktocsen, etc.
Ook 5e en 6e jaars studenten kunnen terecht met bv. problemen die tijdens de stage gerezen zijn. De avond begint om 20.30 uur. Informatie: Jacqueline Tonnaer: tel. 043-253004.

Onderzoek

RL/TNO onderzoek voeding en kanker
De vakgroep Epidemiologie van de RL en de hoofdgroep Voeding en Voedingsmiddelen van TNO hebben verleden week aan 350.000 inwoners tussen 55 en 70 jaar van 205 Nederlandse gemeenten een vragenlijst toegestuurd.

RL en TNO doen gezamenlijk onderzoek naar de invloed van voeding op het ontstaan van kanker. De betrokken onderzoekers zijn prof.dr. F. Sturmans en ir. P. van den Brandt (RL) en prof.dr. R.J.J. Hermus en ir. R.A. Bausch-Goldbohm (TNO). De onderzoekers hopen over vier tot vijf jaar over de eerste resultaten te beschikken.

Gezondheids-wetenschappen

Algemeen

Agora

Studievereniging Agora is in het rijke bezit van een activiteitencommissie. Deze commissie organiseert lezingen, excursies, postersessies e.d. Daarvoor zoekt zij nog enkele enthousiaste leden. Vooral eerste jaars zijn van harte welkom. Informatie inwinnen of aanmelden kan bij Irma Heuft, tel. 252095, Monique van der Vleuten, tel. 625745 of via het Agora-postvak (bureau Onderwijs). Hierin kun je ook eventuele ideeën kwijt.

Drukwerk A. Honig (GGK) vermist

Begin augustus is ergens drukwerk afgeleverd bestaande uit vragenlijsten en brieven met RIAGG-briefhoofd, en anamneselijsten t.b.v. de chronische RIAGG-patient ergens in de instelling afgeleverd. Men weet niet waar. De heer Honig is zeer gedupceerd daar er geen copieën van zijn. Wil iemand die weet waar dit drukwerk zich bevindt even contact opnemen met Angela Silanoe-Verwey tel. 888371.

Nederlands recht

Onderwijs

Cursus Engels

De vertalersopleiding in Maastricht heeft een cursus Engels voor juristen samengesteld. De cursus is in eerste instantie bedoeld voor eerstejaars studenten. In vijftien wekelijkse bijeenkomsten ('s woensdags) wordt de lees- en spreekvaardigheid geoefend aan de hand van teksten met een juridische inhoud. De cursus start op woensdag 8 oktober 1986. Een tweede cursus begint in februari 1987. Het cursusgeld bedraagt in totaal f 25,-. De cursisten ontvangen na afloop een certificaat. Belangstellenden kunnen zich voor 1 oktober schriftelijk aanmel-

den via de brievenbus van bureau Onderwijs FdR in het Jezuiten klooster. In de eerste cursus is plaats voor 60 eerstejaars studenten.

Onderzoek

Onderzoek rechtspositie karweiwerkers
Bij de Wetenschapswinkel is een vraag binnengekomen van de Industriebond FNV met betrekking tot de rechtspositie van karweiwerkers. De informatie

wordt mede verzameld aan de hand van interviews met werknemers die uitgezonden worden en met in- en uitlenende bedrijven.

Het onderzoek kan uitgevoerd worden door een of meerdere 4e jaars studenten rechten in het kader van het keuzeblok "Actuele ontwikkelingen in het sociaal recht" of in de plaats van een ander blok in het 4e jaar.

Geïnteresseerde studenten worden verzocht zich snel te melden bij Ad Geers-Nieuwenhof tst. 747 of Marc Peeters-Wetenschapswinkel tst. 283.

Het eetcafé van Maastricht

Grolsch bier
Menu naar keuze
Dagschotel
Uitstekende koude buffetten
Vriendelijke prijzen

hoek St. Pieterstraat
Dagelijks van 17.00 tot 02.00 uur
Keuken van 17.30 tot 23.00 uur
Telefoon 043-210158

AGENDA

Stadsschouwburg Maastricht

donderdag 25 september: Paul van Vliet (try out van engelstalige show).
zaterdag 27 september: Boccaccio - Limburgs symphonie Orkest en solisten.
zondag 28 en maandag 29 september: Madame Arthur - Jos Brink, Frank Sanders, Lucie de Lange e.a.
woensdag 1 oktober: Top Girls - Pleuni Touw, Silvia Millecam, Henriette Tol e.a.

Stadsschouwburg Heerlen

Zondag 28 september: De vervolging van en de moord op Jean Paul Marat - Limburgse Federatie van Amateurtoneelverenigingen.
Dinsdag 30 september: Jasperina de Jong - De gekkin van de gracht (one show-musical).
Donderdag 2 oktober: Intro dans.

Films

Filmhuis

donderdag 25 september tot en met woensdag 1 oktober, 20.00 uur: Tess, R. Polanski.

Mabi 1

Dagelijks om 2.30 uur - 8.30 uur: The Color Purple

Mabi 2

Dagelijks om 2.30-9.00 uur, zaterdag, zondag om 6.30: Karate Kid, dl. 2.

Mabi 3

Zaterdag, zondag en woensdag om 2.30 uur: Peter Pan. Dagelijks om 2.30-9.00 uur, zaterdag, zondag om 6.30-9.00 uur: Sans toi, ni loi.

Mabi 4

Dagelijks om 2.30-9.00 uur, zaterdag, zondag ook om 6.45 uur: Top Gun.

Cine-K

Bernardusstraat 13
Dagelijks om 20.00 uur en van donderdag tot en met zondag ook om 17.30: "Vaarwel".

Dagelijks om 22.00 uur: "Man of Flowers".
Vrijdag- en zaterdag-nachtvoorstelling om 24.00 uur: "Monthly Python's and now for something completely different".

Cinema Palace

Festival
Dagelijks 18.30 en 21.00 uur, zaterdag, zondag en woensdag ook om 14.30 uur: Invaders from Mars.

Studio

Dagelijks om 18.30 en 21.00 uur, zaterdag, zondag en woensdag ook 14.30 uur: El Amor Brujo.

Tentoonstellingen

Het Bassin, Bogaardenstraat 40b: Liggende beelden.
Gouvernement: dertigtal kleurenfoto-composities van het nieuwe gouvernement.
Museum van Bommel-van Dam, Venlo: Harry op de Laak (schilderijen, etsen, tekeningen). Elf Nederlandse beeldhouwers - De druppel holt de steen uit. Tot en met 26 oktober.
Natuurhistorisch museum Maastricht: 'Srekende bodem'.
Bonnefontenmuseum, Maastricht: 'Gevoelcollages, eigentijds Europees meubeldesign.

Galeries

Galerie 'de Sauveur', Ulestraten: friese kunstenaars in de galerie.
Galerie Hof van Oensel, Oensel-Schimmert: Sjef Hutschemakers (olieverven, gouaches, tekeningen en etsen).
Thea Houben (bronzen, sculpturen) Lydia Bronnenberg-Creyghton (textiele werken).
Galerie Wanda Reiff, Aalbeek/Hulsberg: zomertentoonstelling, schilderijen, beelden, grafisch werk.
Felix, W. Brugstraat 16: Twan derks, schilderijen en gouaches.
Galerie FAH, Brusselsestraat 80: grafiek van Corneille.
Galerie De Blauwe Olifant, St. Servaasklooster 38: Aanwinsten van recente reizen naar Azië.

Muziek

Limburgs Symphonie Orkest: zaterdag 27 september, Operette 'Boccaccio'.

A.P.K.-Keurstation

ATE-REMSERVICE • ATE-REMSERV

HET AUTOBEDRIJF VOOR
DOELGERICHT AUTO-ONDERHOUD

remservice / autoservice
PETER BANCKEN

HEERDERDWARSSTRAAT 25, MAASTRICHT TEL. 043-626584

ATE-REMSERVICE • ATE-REMSERV

A.P.K.-Keurstation

LEVE HET THEATER of HAMLET IN HEERLEN

"Een feestelijk seizoen staat voor de deur", zegt Theo Kersteri, de directeur van onze plaatselijke schouwburg. "We bieden de toneelliefhebber een interessant repertoire." Alsof dat iets bijzonders is en niet gewoon de taak van de organisator van de cultuurtempel Achter de Comedie.

Op de omslag van het jaarprogramma van het Cultureel Centrum staat, achter een goed gevulde boom, een stukje van het Generaalshuis. Over tweehonderd jaar zal de opening hiervan herdacht worden. Een feestelijke intocht, van wie dan ook, via Noorderbrug en Boschstraat naar deze BEAUTY aan het Vrijthof. Omwonenden zal gevraagd worden de stoet vanuit hun huizen met halogeenspotjes te verlichten. Dit alles ook dan ter ere van het feit dat er zoveel talent in dit land huist. Net als vandaag de dag: "bekende namen, een feest van herkenning, avonden vol van kwaliteitsspel".

Je moet het maar durven zeggen en dan je theaterseizoen laten beginnen met een one-manshow van Paul van Vliet, wiens nieuwe programma schijnt te beginnen met de zin: "Ik ben zo vaak opnieuw begonnen". Hoe dat in het Engels zal klinken (want dat is de taal waarin de Haagse cabaretier Maastricht zal toespreken) moeten de liefhebbers maar gaan beluisteren. Tien jaar hoogtepunten van Paul, "Questions, no questions" op 25 september.

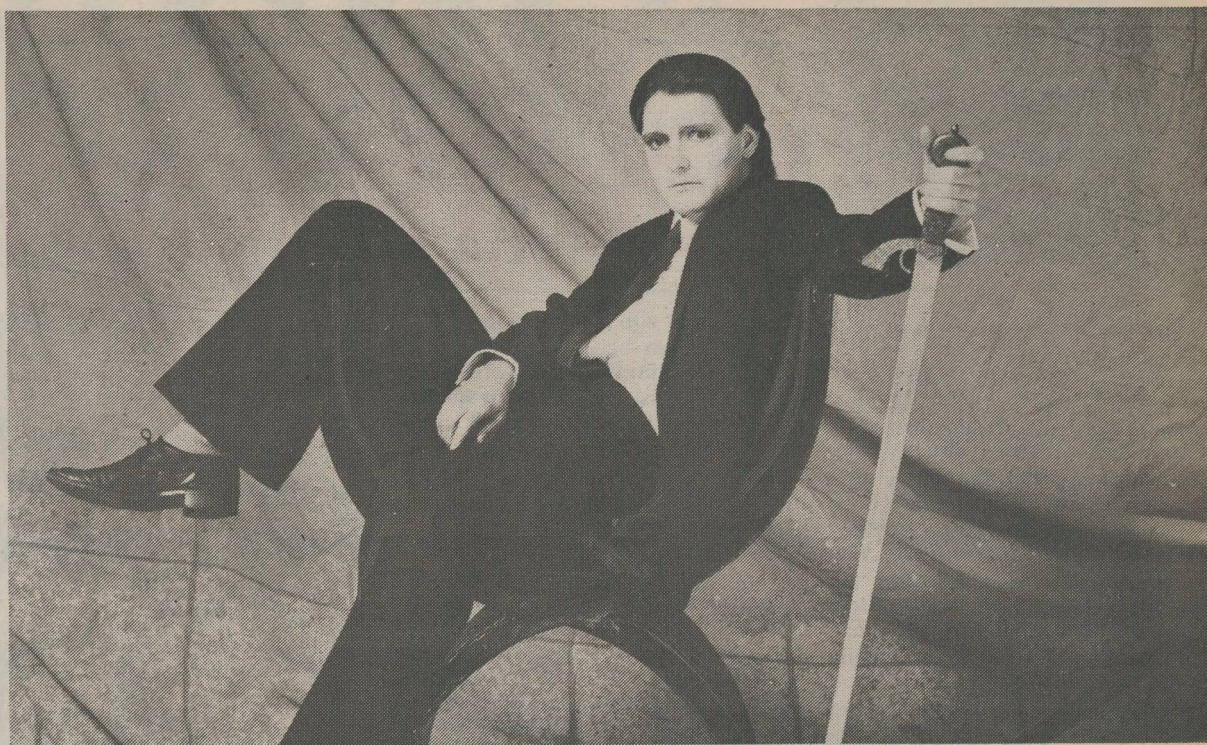
Echt Engels is Harold Pinters "De Huisbewaarder" (14 maart), maar hier is het de bezetting die zorgen baart. Kees Brusse, een bekende naam. Verleden jaar leidde zijn "kwaliteitsspel" in "U spreekt met uw moordenaar" tot vernietigende kritieken. Toneelspelen is blijkbaar iets anders, dan werken voor "De Koninklijke".

Nog meer bekende namen: Sjoukje Hooymaayer en Manfred de Graaf. Na enkele seizoenen uit hun bed gebied te zijn voor ernstige operaties, duiken ze nu in levende lijve het Hemelbed van Jan de Hartog in. Hoogstwaarschijnlijk voor ons een "AAAA-erlebnis", in ieder geval een feest van herkenning (8 november).

Jos Brink komt ook en zal gegarandeerd een volle bak trekken, zelfs bij de herhaling van "Madame Arthur", zijn musical van verleden jaar (28, 29 september en 10 en 11 januari). Maar Jos heeft ook iets serieus geschreven: "Een nieuwe dood", een spel over aids. Hij speelt zelf niet mee, de achteloze toeschouwer mocht eens gaan denken dat het een vervolg zou zijn van de musical. Als man een jurk aantrekken, dat kan. Maar dan ook nog die ziekte oplopen? Nee, liever een ander. (17 oktober)

Gelukkig heeft de schouwburgprogramma's ook voorzien in de behoefte aan authentiek Maastrichts amusement. Thei, rommedoe, Dols

is dit seizoen ook niet weg te branden. Ach, wat moet je nog vertellen over zoveel talent? Het "Encore"-roepend publiek spreekt voor zich. (23 tot en met 26 oktober) Dan toch ook nog namen, die het niet zo van herhalingen en reprises moeten en willen hebben: Frisse Jongens met "Ons Lowietje heeft een engel gezien" (17 februari), Jenny Arean in haar soloprogramma "En voort gaat ie weer" (4 april), Cherry Duins met Armando en Johnny van Doorn in "Herenleed reist verder", melancholie voor

Pierre Bokma als Hamlet in een voorstelling van het publiektheater (foto: Erwin Olaf)

en door drie heren. (18 december) En dan natuurlijk de 'grote' gezelschappen. Het nieuwe Globe, met zoveel heibel gestart onder Ronald Klamer ("Het toneel moet zich verwijderen, het contact met het publiek kwijt te zijn") zal zich moeten bewijzen en probeert dat met stukken van Goethe ("Clavigo" 16 oktober), Ibsen ("Het poppenhuis" 16 december) en O'Neill ("Lange dagreis naar de nacht" 27 januari). Een combinatie die tot uitkijken nodigt. De Haagse Comedie - ach, de Haagse Comedie - brengt "Een bruid in de morgen" naar Maastricht op 11 november. Het lijkt een scha-

mel aanbod, maar dat heeft te maken met het simpele feit dat de rest van het repertoire in de Heerlense schouwburg gespeeld zal worden. Hetzelfde geldt voor een aantal voorstellingen van het Publiektheater. Gelukkig kunnen we "De stilte" van Lars Noren in Maastricht bekijken. Karst Woudstra doet de regie en het is de vraag of hij erin slaagt dezelfde kwaliteit te halen als in zijn vorige Noren-stuk "De nacht, de moeder van de dag", waarin Pierre Bokma excelleerde. Deze zelfde acteur speelt dit seizoen "Hamlet" onder regie van Gerardjan Rijnders. De voorstelling

waarnaar de toneelliefhebber het meest benieuwd is, moet in Heerlen bekeken worden. (18 november) In de bus erheen kun je rustig het jaarprogramma doorlezen. Daar heb je dan alle tijd voor. De directie van de schouwburg noemt dat: "Ekstra service bieden".

Woody Laurens

Het jaaroverzicht van activiteiten van het Cultureel Centrum Maastricht is verkrijgbaar bij de Schouwburg, Achter de Comedie, en bij de VVV, Grote Staat.

AMATEURS MAKEN MOOIE 'MARAT'

Vorige week speelde in het theater van de toneelakademie een groep acteurs van de Limburgse Federatie van Amateurtoneelverenigingen "De vervolging van en de moord op Jean Paul Marat" onder regie van de heer De Sade van Peter Weiss. Een voorstelling met dubbele bodems en het zien dubbel en dwars waard. Negendertig spelers, onder regie van Peter Stam leveren theater, waarbij je ogen en oren tekort komt en dat een beter gevoel nalaat, dan nog al wat professionele voorstellingen. Een productie, die je in meerdere opzichten "gekkenwerk" kunt noemen.

Markies de Sade is in het verlichte Frankrijk weggestopt in een krankzinnigengesticht in Charenton. Hij schrijft een toneelstuk over de ondergang van de revolutionair Marat. Het is eigenlijk meer een discussiestuk, waarin De Sade zelf in breedspakige dialogen met Marat redetwist over de strijd tussen het belang van het individu (De Sade) en dat van de groep (Marat). Ze doen dat aan de hand van de Franse Revolutie. Het stuk van de Sade speelt zich dan ook af in 1795. De Sade krijgt toestemming van de 'verlichte' aristocraat Coulmier, directeur van het gekkenhuis, zijn stuk te laten opvoeren door de krankzinnigen, een sociaal experiment. De markies zelf registert en manipuleert. De voorstelling vindt plaats in 1808 en nu. Het publiek zijn de gekken, die ook spelen en wijzelf. Als een van de gestictebewakers de binnenkomst van de directeur en mevrouw Coulmier aan-

de acterende krankzinnigen, opgezweept door de revolutionaire teksten, spel en werkelijkheid verwarren. Dreigend richten ze hun angst en agressie op het publiek, vooral op het deftige directeurspaar. De Sade in zijn rolstoel drinkt zijn wijn en kijkt toe met een sardonische glimlach. Slechts een enkel moment laat hij zich gaan, meegesleept door zijn eigen monoloog. Marat wordt gespeeld door een patient die aan achtervolgingswaan lijdt. Om zijn door jeuk geteisterde huid af te koelen, brengt hij de laatste levensdagen door in een badkuip. Hij is de dwaas die in idealen van gelijkheid en solidariteit blijft geloven, ten koste van zichzelf.

Peter Stam heeft met zijn groep dit lastige stuk van Weiss mooi neergezet. Niet voor niets gaat de KRO-televisie spelfragmenten opnemen. Het is boeiend om te zien, hoe vrijwel alle spelers erin slagen voortdurend hun eigen-aardigheden vast te houden, uit te spelen. Als een zware ijzeren gordijn roe naar voren valt en nog net bijtijds wordt tegengehouden, voordat hij op het hoofd van Marat neerkomt, reageren de spelers zoals het moet: in hun rol. Het lijkt een knap geregisseerde stunt in plaats van ongelukkig toeval. Er is zoveel te zien, dat het moeilijk is ook nog de lappen lastige tekst te volgen. Eigenlijk moet je daarvoor het stuk gelezen hebben. Dat geldt trouwens voor meer teksten van Weiss.

De dubbele gelaagdheid van dit toneel op toneel geeft het spel een extra probleem. Ze moeten hun rol als gek en als acteur in de Sade's stuk spelen. Niet iedereen lukt dat. Vooral Marat lijkt er moeite mee te hebben. Hij splitst de speler van de gek. Maar speelt beide figuren mooi tragisch.

Deze schoonheidsfoutjes verraden het werk van amateurs. Theater "De Appel" uit Scheveningen, toneelgroep van professie, gaat ook

"Marat" spelen. Aanvankelijk was de bedoeling fragmenten uit beide voorstellingen op de televisie naast elkaar te laten zien. "De Appel" heeft hiervan afgezien. Jammer. De Scheveningse groep hoeft niet onder te doen voor de Limburgse amateurs!

Het project is een productie van de LFA, de overkoepelende organisatie van het Limburgs amateurtoneel. Zij adviseert verenigingen op organisatorisch en theateraardig terrein, organiseert cursussen en draagt het amateurtoneelbeleid uit naar de overheid. Er zijn twee regio's, noord en zuid limburg, elk met een eigen toneeladviseur. Peter Stam is een van de twee. Tot vorige jaar gisseerden zij producties van plaatselijke verenigingen. Een tijdrovend karwei, waarvan maar enkele bevoorrechten gebruik konden maken. Bovendien stond de interne verenigingspolitiek nogal eens een soepel werken in de weg. Daarom is besloten voortaan ieder jaar een LFA-productie te maken: de ene keer verzorgd door regio zuid, de andere keer door regio noord. De spelers worden geleverd door de verenigingen. Aan "Marat" werkten zo'n vijftien clubs uit de regio zuid mee. Allemaal mensen die alleen in hun vrije tijd aan de productie kunnen werken: gekkenwerk dus. Ze hebben het er goed van af gebracht. Het publiek heeft genoten.

Lucia Geurts

"Marat/De Sade" wordt nog gespeeld: zondag 28 september stadsschouwburg Heerlen; vrijdag 3 oktober 'Hanenhof' Geleen; 10, 11 en 12 oktober 'Engelenbak' Amsterdam; 1 november LFA-theater Rolduc Kerkrade.

sonderom

De ontroering

's Ochtends had hij geen tijd, dus belde ik hem 's middags terug. Hij had er toch wel een beetje over in de piepzak gezeten, dat kon je horen. Vic Damoiseaux, die ik voorheen altijd kende als de bestgebeekte en meest succesvolle vrijgezel van de Algemene Faculteit, hield nu duidelijk wat afstand. Moest weten in welke hoedanigheid ik nu juist hem moest hebben. Toen ik hem vertelde dat dat louter op zijn charismatische uitstraling berustte, leek het alsof hij weer even kon ontspannen.

"Nee ik dacht eerst dat je me moest hebben in het kader van mijn functie als directeur van de STAR, de Stichting Anti Routine Nederland. Wij werken in strijd bare cellen tegen de routine in Nederland. Ja, ik ga jou een beetje vertellen hoeveel leden wij tellen, of het er tweehonderd, tweeduizend of tweehonderduizend zijn. Nee het zijn strijdbare cellen, als ik me er verder over uitslaat gaat de kern eraan."

"Wel kan ik je vertellen dat wij verantwoordelijk waren voor de kindertekening actie en de vakantie kaart actie. Kindertekeningen ophangen op de werkplaats zien wij als exponent van het routineuze denken in de westerse maatschappij; de STAR heeft die dan ook zoveel mogelijk proberen te liquideren, evenals al die vakantiekaarten waar eigenlijk niets op geschreven staat. Op deze manier bevrijden wij het volk van de routine waardoor zij al jaren wordt onderdrukt. Het zijn harde acties, dat geef ik toe, maar het is de enige weg." De STAR heeft haar buik vol van de nietszeggenheid in de media. Showprogramma's zoals die elke avond op tv te zien zijn bevorderen het routineuze denken. In dit kader mag gesteld worden dat zij de dood van Willem Ruis absoluut niet betreurt. Schreuwelijken zonder eigenheid zijn er veel te veel in deze samenleving. Nee, dan Theo Koomen. Ook een schreuwelijken, maar wel een met persoonlijkheid. Als we het nu over ontroering hebben, dan heeft de dood van Theo Koomen de STAR verbijsterd en mijzelf diep ontroerd. Ik heb thuis een portret van hem op de schoorsteen gehangen."

"Verder is de STAR van mening dat slechts die auteurs die de mensen wat te melden hebben iets op papier mogen zetten. In de toekomst zijn in die sfeer ook acties te verwachten."

Meer wilde hij er niet over kwijt. Dan toch maar verder gepraat over ontroering. Damoiseaux is een belezen man, las laatst nog "Casablanca" van van Dis. "Het eerste verhaal was wel aardig, de rest pet." Verder gaat zijn voorkeur uit naar Belgische auteurs vanwege "Hun scherpe analyses en hun gevoel voor nuance. Ik vind dat mooi omdat ik me erin herken. Ik mag me rekenen tot de betere analytici van 's mensen voelen en handelen, dus voel ik me tot die literatuur aangetrokken." Gedichten leest hij vooral van Leo Vroman, weer vanwege diens scherpe kijk, en zijn beeldende beoordingen.

Wat muziek betreft mag Damoiseaux gerekend worden tot de fans van de Zingende Woudreus, Willy Alberti. Naar de film gaat hij nooit omdat hij geen tijd heeft. Naast werk slokken onder andere het ploegleiderschap van een wielploeg en zijn bouwvakactiviteiten in

de privé sfeer zijn aandacht op. Wel houdt hij zich bezig met cabaret. Eerder heeft hij al wat geschreven. "In de toekomst zal ik me daar weer mee bezig gaan houden. Als ik zie wat Koot en Bie doen, dan denk ik, dat kan ik ook. Zet mij aan tafel met twee of drie mensen en ik bespeur dezelfde trends."

"De laatste grote ontroering die ik heb meegemaakt was toen ik werkte aan een artikel over de ellende van het schrijven van proefschriften. Ik las daarvoor een groot aantal inleidingen van proefschriften en werd getroffen door de smart, de tranen die gevloeid zijn, wie er allemaal bedankt moesten worden, die beulen van hoogleraren, de onmisbare steun van de vrouw.... Toen ik dat las liep het me dun door de broek. Als je die ellende bij elkaar ziet, dan val je helemaal in zwijm. Je vraagt je bij die treurnis af of het allemaal wel waar is. Maar als het waar is, dan moet het schrijven van een proefschrift een ware slachting zijn."

Jan Mokkenstorm

Limbo-expres

Sinds enkele weken rijdt tussen Maastricht en Amsterdam de Limbo-expres. Geen luxe interciviteits-trein, maar wel een zich supersnel uitbreidend initiatief om goedkoop te reizen. Het principe is eenvoudig. Voor f 129,- kan een groepje van zes (willekeurige) mensen met de meer man's kaart (zo schrijft de NS, het en niet zoals Van Dale 'meermanskaart') de hele dag kras door het land reizen. Zonde dat hier niet vaker gebruik van wordt gemaakt, dacht de Amsterdammer Willem Doevendans en hij besloot om enkele malen per dag tussen Amsterdam en Maastricht te toeren met telkens andere mensen. Voor f 14,- ben je van de partij. Een sociale manier van reizen dus, die vooral bij studenten enorm blijkt aan te slaan. Wekelijks nemen al zo'n vijftig mensen plaats in de Limbo-expres en als het aan Willem ligt gaat heel Nederland aan trein-poolen doen. Vanwege de grote belangstelling heeft Willem al enkele vrienden ingeschakeld om de reizen te begeleiden. Zij krijgen f 75,-, maar wat verdient hij er zelf mee: "Tot nog toe niks, maar op den duur mag het wel wat gaan opleveren, want het is nogal saai om de hele dag in de trein te zitten."

De NS heeft de Limbo-expres tot nog toe ongemoeid gelaten, maar "leuk vinden ze het niet, want ik ben een concurrent van formaat", aldus Willem. Hij vindt zijn initiatief vooral een "enorme stunt" en ziet zichzelf al bij Sonja op de stoel zitten: "Vertel eens, meneer Doevendans, waarom ondermijnt U de positie van onze nationale spoorwegen?" (Limbo-expres, tel: 020-259851, tussen 18.00 en 20.00 uur) (EN)

Vrouwen

Congresgangers moeten voortaan een beetje netter en gezelliger worden opgevangen. Geen kille bordjes bij de ingang met "Volg de pijlen", geen zelfbediening, plastic beker-tjes, lekkende koffieketels of oude koek. Maar een persoonlijke benadering, die de congresganger nog eens graag terug doet komen. Dat

'Artsen' delen atoompillen uit in de Grote Staat. Volgens de bijsluiter is nucleo-nihilisme een "probaat middel tegen de nare gevolgen van een aanval met kernwapens en verlicht zodoende ook de angst voor een dergelijke gebeurtenis." Het gebruik van nucleo-nihilisme is, aldus de bijsluiter, onschadelijk voor de gezondheid en kan hooguit leiden tot "ernstige vormen van kortzichtigheid en apathie". De actie tegen kernwapens en tegen het defensie-beleid van de regering, werd georganiseerd door het Politiek Cafe in het kader van de Vredesweek.

houdt de griffier van het college van dekanen de universiteiten voor in een vermanend schrijven.

Dat persoonlijk onthaal mag natuurlijk geen cent extra kosten. Maar daar hebben sommige congres-organisatoren wel wat opgevonden. Ze schakelen hun vrouw in. Die zit anders al die congressdagen toch maar moederziel alleen, verstoken van 's mans gezelligheid. De vrouw van Ger van der Vusse (fysiologie) bijvoorbeeld mag eind september koffie schenken in Rotterdam. Een reuze verantwoordelijke taak, want verspilling is uit den boze - geen voetbaden dus. Bovendien moet ze ervoor waken, dat de studenten onverhoeds de congreskoffie opdrinken. En natuurlijk is een koffiejuffrouw-op-niveau extra aantrekkelijk voor de congressisten. "Low budget" heet zo'n congres en van vrouwen is bekend dat ze vlug, vriendelijk en voordelig zijn. Ze zullen het vast en zeker duizendvoudig terug verdienen... in het hiernamaals. De hemel op aarde voor vrouwen is nog ver weg. (LG)

Hora est

Bijna had de Rijksuniversiteit Limburg een vrouwelijke pedel gehad. Vorige week vrijdag brak een lichte paniek uit, toen bij de promotie van A. van Zanten de immer zo stipte pedel Stokbroekx niet kwam opdagen. Normaal is hij reeds veertig minuten voor aanvang van de ceremonie aanwezig om zich in alle rust te verkleeden met mantel, baret en staf. Maar nu tikte de klok onverstoorbaar door naar twee uur, zonder dat hij kwam opdagen. Ook een pedel kan wel eens ziek worden of pech hebben en in dergelijke gevallen wordt hij vervangen door Ber Nypels van Civiele Zaken, maar het noodlot wilde dat Ber dit keer Bart (Hermens) in de geluidscabine moest vervangen. Ten einde raad werd een beroep gedaan op Ans Lippinkhof, secretaresse van het College van Bestuur. "Ik had de mantel al om, toen de heer Stokbroekx binnen kwam stuiven. Hij was opgehouden in het verkeer."

Nog net op tijd kon hij de stoet geleerde heren binnenleiden en wat later de doctor in spe verlossen met een krachtig geroepen "Hora est". Zou Ans de eerste vrouwelijke pedel der Nederlanden zijn geweest? "Nee hoor, Amsterdam heeft in elk geval een vrouwelijke pedel en ik geloof dat er nog ergens een is. Maar met dat kapsel van mij, zou het toch niets worden. (LG)

Computer

In Observant 2 vertelde professor Arie Hasman, dat zijn Amerikaanse collega Weizenbaum alle computers de wereld uit wil hebben, "omdat ze intermenselijke relaties vervangen". Hasman denkt dat zo iets alleen in Amerika mogelijk is. Wij vinden computers heel handige hulpjes, maar zijn er niet zo zeker van dat ze alleen in Amerika relatie-verstorend werken. Een waar verhaal: wij hebben een prachtige tuin, hier in Zuid-Limburg. Een wildernis, met grote bamboebossen en reuzevarens, onder een groen gefilterd bladerdak. Het is grotendeels het domein van onze kinderen. Wij hebben met enige moeite een bescheiden plekje gras met zonlicht gereserveerd om ons te koesteren en te blakeren. Ze mogen in hun deel bijna alles: hutten bouwen, loopgraven, valkuilen en ondergrondse gangen maken, in bomen klimmen en op beren jagen. Mijn kinderen vinden dat heerlijk, ze geloven daarin. Sommigen van hun vriendjes ook. Maar lang niet allemaal. Laatst zat onze jongste zoon zielig op een boomstronk met zijn handen in zijn haar. Nou had hij toch zo zijn best gedaan om de vriendjes welgevallig te zijn. Ze waren meegekomen om te graven, wilden na vijf minuten klimmen en weer vijf minuten later indiaantje spelen. En dat mocht allemaal. Toch waren ze na een half uurtje verdwenen. En dat gebeurde nou bijna iedere keer. "Vinden ze het hier dan niet leuk?" vroegen wij? Met grote, meewarige ogen keek hij ons aan. "Nee natuurlijk niet. Hier is het saai. Thuis hebben ze een computer. (LG)

"Na de Hel van New York -hoe kunnen mensen toch in godsnaam die stad leuk vinden? Als je geld hebt, ja, dan is het bruisend en flitsend, maar als je een echte low-budget reiziger bent is de Big Apple een neurotische gespannen puinhoop-, na de Hel van New York vertrokken we naar Cape Cod. Strakblauwe lichten en brede witte stranden. Na de tent te hebben opgezet stortte ik me opgetogen in de verlaten

Atlantische Oceaan. Aiaiaia! Dat hadden die jongens en meisjes me ook wel eens mogen vertellen! Het water daar komt regelrecht van de Noordpool, zo langs Groenland hup naar Cape Cod. Met afgestorven extremiteten strompelde ik weer aan land. Zag ik daar nog een ijsbeer rondpoedelen? Een sneeuwhaas door de duinen dartelen? Rillend vleide ik mij op het dekentje naast mijn Sikh-vriend. Bang dat zijn tulband nat zou worden had hij zich nog niet in het water begeven. Ik

daarentegen had op onze reis reeds de Pacific, Golf van Mexico, en nu dus de Atlantic bezwommen. Nadat de koude-stuipen afgenomen waren tot een aanvaardbaar niveau en mijn tere huidje de kleur van een gare kreeft had aangenomen besloten we het vertier in de Grote Stad, Provincetown, op te zoeken. Tot onze niet geringe verrassing bleek het stadje het homo-mekka van Noord-Oost Amerika te zijn. Ach, ach, hoe verschillend dat land toch kan zijn. Twee weken eerder nog zagen we in Virginia een man op een pleintje door naar het scheen een bende zakenlieden in elkaar getremd worden. We belden de politie. Die kwam met Zuidelijke laksheid aantuffen. Wij gebaarden wild.

'Hey babe, keep cool,' beet de dikke officer me toe, 'It's just a bloody queer.' En nu in Provincetown was er geen 'normale' bar of disco te vinden. De vrolijke, luchtige, losse en fleurige jongens in leer en rokjes walsten zij aan zij van bar tot bar, en wij liepen ietwat ongemakkelijk rond in wat Jerry Falwell al gedoopt bleek te hebben tot het Sodom en Gomorra van Massachusetts. Op het strand floten topless dames me na, en mijn reisgenoot moest krampachtig geïnteresseerde blikken ontwijken."

Nou, dacht ik terwijl ik peinzend de heer Gezangkapellekens aan het bureau tegenover mij aanstaarde. zo'n verhaaltje is allemaal leuk en aardig, maar nu moet ik eens aan de ontwikkeling van het plot gaan werken. Het plot, het plot... Een liefdesgeschiedenis? Houdt ik het bij autobiografische gegevens? Een sleutelroman? Zuig ik gewoon een doldwaas verhaal uit mijn duim? Misschien ben ik wel helemaal niet voor romanschrijfster in de wieg gelegd, overdacht ik. Een aanval van faalangst!

Boem! Bats! Klabam! Collega Damvogeltjes trapte wild door de deur, naar binnen, struikelde over ons riante zitje, met zijn hoofd zowat in de prullemand, schoof een stapeltje van Gezangkapellekens' onderzoekgegevens van het bureau af, kreet 'Oeh, aah' en daarna de standaardvraag 'Zijn wij gelukkig!?' 'Wat is Bewegingswetenschap?' vuren wij terug. 'Valt hier nog iets te poppen?' brult Damvogeltjes. 'Heb jij nog gehuild, onlangs?' schreeuwde Gezangkapellekens ten antwoord, en gedrieën barsten we in een brullach uit.

'Kan het hier nondetju eens stil zijn?' klinkt zachtjes het protest van onze hypnotherapeut door de muur.

Eva